

Täysistunto

Torstai 22.3.2018 klo 16.00—18.12

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.12.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.00—18.12).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
puolustusministeri Jussi Niinistö
liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys eriarvoistumisen vähentämisestä (Antti Rinne sd)

Suullinen kysymys SKT 37/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Rinne on nopeampi kuin ministerit. [Antti Rinne: Käskettiin seisomaan, tottelen puhemiestä!] — Ja nyt, edustaja Rinne.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Keskustelu

16.02 Antti Rinne sd: Arvoisa puhemies! Ihmisten luottamus ansaitaan niin, että sanat ja teot vastaavat, ovat yhtä, että tehdään se, mitä on luvattu. Keskustan puheenjohtaja Juha Sipilä lupasi juuri ennen 2015 eduskuntavaaleja, että opiskelijoiden, lapsiperheiden, eläkeläisten ja muiden tuensaajien euroista ei oteta senttiäkään pois, ja sanoi: ”Tasoa ei leikata.” Pitikö tämä lupaus? Ei pitänyt, vaan Sipilän hallitus on leikannut juuri näiltä ihmisiltä.

Merkittävä syy eriarvoisuuden kasvulle on Sipilän hallituksen leikkauspolitiikka. Tähän tarvitaan muutos. Eilen Juho Saaren työryhmä esitti keinoja torjua eriarvoisuutta, mutta pääministeri Sipilä sanoikin, että seuraava hallitus hoitaa.

Ministeri Saarikko, miten on mahdollista, että hallitus aikoo seistä vuoden tumput suorina ja antaa tilanteen pahentua?

16.03 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko hallituksen puolesta haluan lausua lämpimät kiitokset Juho Saarelle ja merkittävälle asiantuntijajoukolle, joka reilun vuoden ajan työsti hyvin kattavan, analyttisen ja osuvan kokonaisuuden hallituksen ja koko eduskunnan pohdiskeltavaksi niistä kysymyksistä, millä voitaisiin vahvistaa suomalaisten kokemusta pärjäämisestä ja yhteiskuntaan kuulumisesta. Arvostan tuossa työssä erityisesti sitä, että Juho Saaren työryhmä ei katsonut eriarvoisuutta vain sosioekonomisena kysymyksenä ihmisen taloudellisen aseman kautta, mihin oppositiojohtaja Rinne kysymyksessään viittaa, vaan paljon laajemmin hahmotti kaiken sen, mikä tukee ihmisen kokemusta osallisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.04 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, en löytänyt vastausta kysymykseeni tuosta, mutta SDP esitti tänään kymmenen uudistusta, joilla poistetaan eriarvoisuutta ja luodaan ihmisille uskoa tulevaisuuteen.

Ministeri Saarikko, tehdään toinen aste maksuttomaksi ja pidennetään oppivelvollisuutta. Tehdään perhevapaa uudistus nyt heti. Lisätään lapsiperheiden kotipalveluita ja vahvistetaan nuorisotakuuta ja nuorten aikuisten osaamisohjelmaa. Uudistetaan myös sosiaaliturva ja korotetaan kaikkien alle 1 400 euroa eläkettä saavien eläkkeitä 36 euroa kuukaudessa nettona, [Ben Zyskowitz: Kiristetään yrittäjien verotusta!] puhtaana käteen.

SDP:n esittämät uudistukset ehkäisevät eriarvoisuutta ja poistavat ihmisiä sortavia rakenteita. Ministeri Saarikko, nyt tarvitaan tekoja — nyt tarvitaan tekoja. Te olette tasa-arvoministeri. Aiotteko esittää kehysriihessä sitä, että eläkeläisten köyhyys ja eriarvoisuus vähenevät? SDP esittää, että alle 1 400 euron eläkkeitä nostetaan 36 euroa kuukaudessa. Tämä olisi merkittävä tasa-arvoteko. Tartuttekko siihen? [Eduskunnasta: Toivottavasti!]

16.05 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että oppositiopuolue sosiaalidemokraatit on myöskin halunnut esittää oman näkemyksensä siitä, miten eriarvoisuutta torjutaan. Toivon, että esityksenne on kuitenkin taloudellisesti kestävä ja pohjaa siihen samaan lähtökohtaan kuin tämän maan nykyinen hallitus siitä, että talouden kasvu, julkisen talouden kestävyys ja ihmisille työn saaminen on vahvin keino ylläpitää niitä seikkoja, joilla sitten torjumme eriarvoisuutta nii-

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

den ihmisten elämän kokemuspööristä, jotka eivät syystä tai toisesta voi olla tai eivät ole saaneet päätyä työelämän piiriin.

Olen käynyt lyhyesti läpi esityksenne, jotka tänään olette julkistaneet. Minulla ei ole valitettavasti mahdollisuuksia analysoida niitä tarkemmin, mutta sen panen ilolla merkille, että nostatte esimerkiksi lapsiperheiden kotipalvelun esiin yhtenä keinona. Siitäkin olen iloinen, että hallitus itse asiassa on korottanut tuota kotiapua paljon enemmän kuin sosiaalidemokraatit olisi tehnyt. Meidän esityksemme mukaan lapsiperheiden kotiapuun satsataan ensi vuonna 25 miljoonaa teidän 5 miljoonan euron sijasta. [Hälinää]

16.06 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että ministeri Saarikko on tutustunut tähän SDP:n kymmenen kohdan esitykseen. Olette varmaan tutustunut myös siihen, että SDP on valmistautunut myöskin rahoittamaan nämä uudistukset tuossa esityksessään. [Ben Zyskowitz: Yrittäjän selkänahasta! — Välihuutoja oikealta] SDP esittää sitä, että veropohjaa laajennetaan, tehdään oikeudenmukaista verotusta, korjataan niitä verotukseen liittyviä ongelmia, jotka hallitus on omalla toiminnallaan aiheuttanut, veropolitiikallaan — korjataan niitä kaverikapitalismin ongelmia, jotka te olette synnyttäneet tässä omalla toiminnallanne, ja torjutaan sitä eriarvoistumiskehitystä, jonka hallitus opiskelijoitten, työttömien, lapsiperheitten, eläkeläisten joukkoon on synnyttänyt omalla toiminnallaan. Arvoisa ministeri Saarikko, pyydän todellakin teitä perehtymään nyt tähän SDP:n esitykseen. Siellä on kymmenen kohtaa, jotka rakenteellisesti muuttavat Suomea tasa-arvoisemmaksi, ja se on tasa-arvoministerin tehtävä, vai mitä, ministeri Saarikko?

16.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käyn mielelläni täällä keskustelua myös siitä laajan asiantuntijajoukon esityksestä, mutta sopii, totta kai, että keskustelemme sosiaalidemokraattisen puolueen esityksestä, jos se kysymyksen lähtökohtana on mieluummin kuin tämä asiantuntijatyön laajempi raportti.

Mitä tulee tähän esitykseenne ja siihen osuuteen, johon olen ehtinyt tutustua, te esitätte perhevapaauudistuksen toteuttamista kustannusneutraalisti, nopeasti. Toivotan onnea matkaan tuohon ajatukseen sen kokemuksen pohjalta, miten laajasti virkatyönä selvitettiin tämän uudistuksen laajoja vaikutuksia tasa-arvoon ja erilaisten, erityisesti pienituloisten, perheiden toimeentuloon.

Ja mitä tulee osuuteen, jolla viittaatte eläkeläisiin, totean, että tämän hallituksen osalta olen hyvilläni siitä, että vaikeina talousaikoina, kun olemme tehneet myös kipeitä päätöksiä, takuueläkeläisille eli kaikkein heikoimmassa asemassa oleville eläkeläisille me olemme kyenneet tekemään toimeentulon parannuksen kahdesti, siten että tällä hetkellä takuueläkkeen suuruus on 775 euroa [Puhemies koputtaa] aiemman 746 euron sijaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Sosiaali- ja terveystieteiden puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru.

16.08 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta olisi nyt tärkeää, ettemme puhuisi toistemme ohi, ja siltä osin toivoisin, ministeri, teidän kommentoivan sitä, voisiko oppositio olla mahdollinen — henkilöiden kavalkadissa kun täällä kyllä piisaa — porukka, joka voisi tulla hallitukselle avuksi siinä, että tämä eriarvoisuuskehitys

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

pysäytettäisiin ja otettaisiin tämä haaste tosissaan. Kyllä täältä on helppo osoittaa, kuinka hallitus on tehnyt eriarvoistavaa politiikkaa, ja sieltä on helppo todeta, että kyllä sinne ja tänne paikkauksiakin on tullut, mutta nyt on isosta kuvasta kysymys. Se ei sovi, että hallituksen oma työryhmä, joka eriarvoisuutta haluaa vähentää, esittää sitä tehtäväksi nollabudjetilla. Kyllä me täällä ymmärrämme, että se ei ole mahdollista. Nyt pitäisi löytää yhteinen tie ja ottaa tämä vakava haaste tosissaan, niin kuin kansalaiset meiltä vaativat. Ei voi olla mahdollista, että eriarvoistumiseen ei puututa. Rahaa löytyy kyllä muihin tärkeisiin hankkeisiin. Siksi kysynkin, ministeri, teiltä uudelleen: olisiko mahdollista opposition tulla mukaan tähän talkootyöhön, joka ei tunnu nyt teillä etenevän, [Puhemies koputtaa] koska, ministeri Saarikko, [Puhemies koputtaa] pääministeri totesi, että palataan hallitusohjelmassa asiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministerin puheenvuoro. — Ministeri Vehviläinen.

16.10 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean tästä Juho Saaren ansiokkaasta työstä kaiken kaikkiaan, että on ajateltu niin, että me käymme sen myös hallituksessa läpi vielä tässä lähiviikkoina, huhtikuussa, ja myös niin, että kun professori Saari tekee siellä myös eräitä ehdotuksia, niin voidaan katsoa, voisimmeko niitä edistää ja selvittää jo tällä vaalikaudella. Että sellainen tulkinta, että tämä jätettäisiin vain tulevan hallituksen työksi, ei ole täsmällisesti ottaen oikea.

Mutta sitten haluaisin edustaja Kiurun esitykseen liittyen tähän parlamentaarisuuteen ottaa esille, että lähellä tätä professori Saaren työtä on myös Toimi-hanke, joka on tämä perusturvan ja toimeliaisuuden edistämisen hanke, ja jos me sitä kautta löydämme hyviä keinoja, niin ne poistavat myös eriarvoisuutta. Ja siinä, kuten tiedämme, on olemassa parlamentaarinen työryhmä, joten haluan sen todeta, että minusta on tärkeää, että kaikki eduskuntapuolueet ovat mukana myös etsimässä näitä keinoja, joilla ratkotaan tuleville vuosille perusturvaa ja sitten myös eriarvoisuutta vähennetään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, edustaja Rinteen lisäksi tästä samasta teemasta, Juho Saaren työryhmän raportista, on nähdäkseni esitetty kolme muutakin kysymystä. Tästä syystä ensinnäkin käydään vähän normaalia pitempi keskustelu juuri tästä teemasta. Ja toinen huomio, minkä tässä sanon, on se, että kun kaikki ne ministerit, jotka periaatteessa ovat vastuussa niistä teemoista, asioista, mitä Juho Saari esitti, eivät ole paikalla, niin pyydän, että kysymykset voisivat nyt mahdollisimman tarkkaan kohdistua niille ministereille, jotka ovat vastuussa niistä asioista, mitä kysytte.

16.11 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikesta ponnistelusta huolimatta Suomessa on edelleen noin 174 000 pienituloista eläkkeensaajaa, ja ihmettelen kovasti, miksi esimerkiksi eläkkeensaajien indeksijäädytyksen poisto ei sisältynyt tähän eriarvoisuutta käsittelevään raporttiin, jonka hallitus on tilannut. Tässä ei ole mitään siitä. [Paavo Arhinmäki: Se maksaa!] Monet eläkeläiset ovat tehneet koko ikänsä työtä tämän maan eteen. Sen me täällä tunnustamme. Silti emme pidä huolta edes kaikkien heidän perustarpeistaan, ikävä kyllä. Milloin on eläkeläisten aika saada osansa tästä hallituksen niin kovasti kehumasta talouskasvusta? Tämä on opposition pääkysymys.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Moni maksaa eläkkeestään merkittävästi suurempaa veroa kuin vastaavansuuruisesta palkasta maksetaan. Perussuomalaiset vaativat, että tulevassa kehysriihessä indeksijäädetykset perutaan pienten eläkkeiden saajien verotuksen kohdalta ja myös että se lasketaan palkansaajien tasolle.

Eläkeläisköyhyys on poistettavissa, jos hallituksella vain sydäntä riittää. Kysynkin arvoisalta peruspalveluministeriltä: mitä hallitus tekee sen suhteen, että köyhien eläkeläisten ei tarvitse enää valita leivän ja lääkkeiden välillä?

16.13 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläkejärjestelmä sinällään kuuluu ministeri Mattilan vastuulle, mutta koska kysymykseen on laajempi ja liittyy eläkeläisten toimeentuloon, koen mahdollisuudeksi vastata tähän kysymykseen niillä toimilla, joilla hallitus on reagoinut pienituloisten eläkeläisten asemaan. Näitä toimia nimittäin, toisin kuin tästä keskustelusta joskus voisi päätellä, onneksi on luetella useita.

Hallitus on parantanut perusturvan varassa elävien iäkkäiden pitkäaikaistyöttömien asemaa kertaluontoisella muutoksella, mahdollistamalla eläketuen iäkkäille, 60 vuotta täyttäneille yli viisi vuotta työttömänä olleille työmarkkinatukea saaneille pitkäaikaistyöttömille, mikä paransi näiden ihmisten toimeentuloa noin 200 eurolla kuussa keskimäärin.

Lisäksi haluan todeta jo aiemmin mainitun takuueläkkeen korotuksen, joka on tehty kahteen eri otteeseen.

Lisäksi eläkkeensaajien toimeentuloa paransi myös eläkkeensaajien asumistuen määrään hyväksyttävien enimmäisasumismenojen korottaminen tämän vuoden alusta ja eläkettä saavien hoitotuen perustuen korotus niin ikään tämän vuoden alusta. [Ben Zyskowicz: Ja Yle-veron poistaminen!]

16.14 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joka kerta kun suomalaisilta kysytään, mitkä ovat ne kaikista tärkeimmät ongelmat, joita halutaan poliitikkojen ratkaisevan, niin samat tärkeät aiheet nousevat kärkeen. Suomalaiset haluavat nähdä eriarvoisuutta vähentävää ja köyhyyttä vähentävää politiikkaa ja haluavat, että päättäjät kaventavat tuloeroja. Siksi onkin niin erikoista, että tämä hallitus on löytänyt lähes 1,5 miljardia käytettäväksi hyvätulaisia suosiviin veronkevennyksiin ja on leikannut julkisia menoja lähes 4 miljardilla, joista iso osa myöskin on sellaisia leikkauksia, jotka kohdistuvat muun muassa pienituloisiin eläkkeensaajiin, joista ministeri Saarikko ei tässä äsken maininnut sanallakaan, mutta Juho Saaren eriarvoisuutta vähentävän työryhmän työhön hallitus ei löytänyt yhtäkään euroa.

Ministeri Saarikko, Juho Saaren työryhmä esittää tässä työssään perusturvan rakenneuudistusta, joka ei kuitenkaan ratkaise suomalaisen perusturvan yhtä keskeisintä ongelmaa, joka on sen liian alhainen taso, joten kysynkin ministeriltä: onko, ministeri Saarikko, sinun mielestäsi suomalainen perusturva tällä hetkellä riittävällä tasolla?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Saarikko, te saatte vastata!

16.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Niin ikään tähän kysymykseen liittyvät vastualueet ovat paljolti kollega Mattilan vastuulla, mutta kysymys on kiehtova ja hyvin oleellinen erityisesti siitä, miten miellämme yhteiskuntaan kuulumisen, toimeentulon ja pärjäämisen kysymykset.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Perusturvan tasoahan arvioidaan lakisääteisesti joka neljäs vuosi eli aina kerran vaalikaudessa, ja tuo arviointi on edessä tämän vuoden lopulla.

Itse näkisin suurimpina ongelmina kokonaisperusturvan kannalta, jota tuo ministeri Vehviläisen mainitsema perusturvan ja toimeliaisuuden parlamentaarinen työryhmä parhaillaan pohtii, en yksistään perusturvan tasokysymyksen vaan yhteensovittamisen työelämän kanssa muuttuvassa päätöksenteossa työelämässä, ennen kaikkea kasvaneet kustannukset asumistuessa ja asumisen hinnassa, mihin Juho Saarenkin työryhmä viittaa, ja sen, että toimeentulotuki on pysyväinen tuki monen ihmisen elämässä, toisin kuin sillä alun perin tarkoitettiin. Nämä nimeäisin edustajan kysymykseen vastaukseksi suurimmiksi ongelmiksi perusturvan äärellä.

16.16 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olemme tyytyväisiä Juho Saaren köyhyystyöryhmän esittämiin perusturvauudistusideoihin. Saaren työryhmä ehdottaa perustukimuotojen yhtenäistämistä yhdeksi tueksi, mikä hyvin pitkälti vastaa kristillisdemokraattien jo vuodesta 2015 ehdottamia universal credit -mallien periaatteita. Yhtenäistämällä perusetuudet yhdeksi etuudeksi voidaan järkevöittää tukijärjestelmää. Tällä hetkellä tukijärjestelmä on tarpeettoman monimutkainen suhteessa sen tuottamiin euromääräisiin tuloihin. Viisi erimuotoista tukijärjestelmää tuottavat valtaisan määrän byrokratiaa. Kysyisinkin: mikä on nyt peruspalveluministerin vastaus siihen, että saisimme tämän KD:n kannustavan perusturvan mahdollisimman pian käyttöön ja nämä tuet yhtenäistettyä sillä tavalla, että ne olisivat järkeviä ja helppoja, jotka tuet ovat myös tämän Saaren työryhmän kärkiteemoja?

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä perusturvan uudistamisen kokonaisuus, jota itse asiassa Vanhasen kaksohallituksessa SATA-komiteassa jo ansiokkaasti ryhdyttiin laittamaan uuteen kuosiin — moni asia siitä työstä on toteutunut — on varmaan kaikkien asiaan jossain vaiheessa vihi-kiytyneiden mielestä poikkeuksellisen vaativa harjoitus siksi, että etuutemme ovat sinällään hyvää tarkoittavia mutta varsin pirstaloituneita. Yksi ongelma, joka aiemmin luettelomieni lisäksi järjestelmää vaivaa, on myös erityyppiset perhekäsitteet ja määritelmät siitä, millaisissa tilanteissa tukea yhteiskunnalta voi saada, ja ennen kaikkea se, minkä Juho Saaren työ nostaa ansiokkaasti esiin, että aina kysymys ei ole tuen suuruudesta vaan pikemminkin siitä, että meillä ei ole riittäviä kannustimia edes pyrkiä pois siltä saadulta yhteiskunnan tuelta, vaikkapa juuri asumistuen, toimeentulotuen ja perusturvan yhdistelmästä.

Varsinainen vastaus edustajan kysymykseen on se, että uudistuksen mittaluokka on sellainen, että on perusteltua käydä tuo kokonaisuus [Puhemies koputtaa] vaalien kautta ja ensi hallituskaudelle työtä valmistellaan Toimi-hankkeen kautta.

16.19 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on pakko sanoa, että hallituksen menettelytapa on hävytön ja häpeämätön. Ensin te sopeutatte valtiontaloutta leikkaamalla koko kauden kaikkein pienituloisimmilta. Tämä on ollut arvovalinta, sillä samaan aikaan te olette kohdentaneet veronkevennykset suurituloisille, hyvinvoiville ihmisille. Sen jälkeen kun teitä on kritisoitu tästä arvottomasta politiikasta, te tilaatte selvityksen Juho Saaren työryhmältä ja ohjeistatte työryhmää, että sen esitykset eivät saa maksaa mitään. Sen jälkeen kun työryhmä antaa esityksensä, te esitätte täällä toivomuksen kansanedustajille, että haluaisitte puhua mieluummin työryhmän esityksestä

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

kuin hallituksen harjoittamasta politiikasta. Eikö nyt olisi aika katsoa peiliin ja lukea asian-
tuntijoiden selvitykset ja myöntää, että ne pitävät paikkansa? Hallitus on politiikallaan li-
sännyt köyhyyttä [Puhemies koputtaa] merkittävästi ja muun muassa kasvattanut leipäjo-
noja, ja esimerkiksi ulosotossa on [Puhemies koputtaa] tällä hetkellä 400 000 suomalaista
sosiaali- ja terveydenhuollon [Puhemies koputtaa] asiakasmaksujen vuoksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, suurin piirtein mi-
nuutissa olisi syytä pysyä. Meidän pelisääntömme puhuvat minuutista.

16.20 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoi-
sa puhemies! Edustaja Alanko-Kahiluoto valitsi kyllä poikkeuksellisen painokkaat sanat
hallituksen arvosteluun. Se on teidän arvovalintanne, ja siksi rohkenen myös käyttää voi-
makkaita vastaväitteitä siihen, miten tätä asiaa lähestyitte. Tämän hallituksen suuri tarina
on se, että me olemme nostaneet Suomen talouden kestävyysvajeesta ja liki 80 000 suoma-
laista työttömyydestä. [Välihuutoja] Sillä on valtava merkitys suomalaisen köyhyyden nä-
kökulmasta, pienituloisten aseman parantamisen näkökulmasta ja tämän yhteiskunnan pit-
kän aikavälin kestävyyskannalta.

Lisäksi verokysymykset, joihin viittasitte: veronalennukset on kohdistettu ennen muuta
pieni- ja keskituloisiin, joten tuokaan väitteenne ei pidä aukottomasti paikkaansa. [Väli-
huutoja]

16.21 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Professori Juho Saa-
ren työryhmä kiinnitti raportissaan aivan oikein huomiota varhaiseen puuttumiseen eriar-
voistamisen ennaltaehkäisyssä. Työryhmä esittää raportissaan muun muassa, että Suomes-
sa siirrytään porrastetusti koko ikäluokan kattavaan 5-vuotiaana alkavaan varhaiskasva-
tukseen. Opetusministeriö käynnistikin jo 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen
kokeilun, johon valittiin kaikki sitä hakeneet kunnat.

Osallistumisasteen nosto on erittäin kannatettava tavoite. Se pitää kuitenkin sisällään
haasteen myös päiväkotipaikkojen riittävyydestä, erityisesti kasvukeskuksissa. Kunnat jär-
jestävät varhaiskasvatusta tuottamalla itse palveluita ja täydentämällä tarjontaa yksityisten
päiväkotien tuottamilla palveluilla. Osa kunnista käyttää yksityisiin päiväkoteihin palvelu-
seteliä, osassa käytetään yksityisen hoidon tukea ja osassa molempia. Palvelun tasavertai-
suus järjestäjästä riippumatta on tärkeä säilyttää, ja on varmistettava, että kunnissa ei ta-
pahdu eriytymiskehitystä sen suhteen, kuka on palveluntuottaja. Olisinkin kysynyt perhe-
ja peruspalveluministeri Saarikolta: onko sosiaali- ja terveysministeriössä [Puhemies ko-
puttaa] käynnissä selvitys tai valmistelu yksityisen hoidon tuen uudistamisesta?

16.22 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoi-
sa puhemies! Varhaiskasvatuksen kokonaisuus kuuluu opetusministeri Grahn-Laasoselle,
mutta on aivan totta, että tietyissä tilanteissa tietyt kunnat toteuttavat varhaiskasvatuksen
yksityisiä palveluita myös yksityisen hoidon tuen avulla, ja siten kysymys on aivan oikein
muotoiltu ja esitetty. Minulla on täysi valmius arvioida sitä, voisivatko yksityisen hoidon
tuen kriteeristö ja sen myöntö liittyä tiiviimmin muun varhaiskasvatusjärjestelmän osaksi
eli siten osaksi varhaiskasvatuspalvelujen laatua, kehittämistyötä ja lainsäädäntöä, ja tästä
olemme käyneet aika ajoin keskustelua myös kollega Grahn-Laasosen kanssa.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

On aivan oikein, että sen lisäksi, että me puhumme varhaiskasvatuksen maksuttomuudesta, hallitus tekee paljon tekoja sen eteen varhaiskasvatuksen maksuttomuuskokeilulla ja 70 miljoonan euron panostuksella maksualennuksiin kaikille perheille.

On ydinkysymys puhua myös palveluiden laadusta ja osaavan henkilöstön riittävydestä, ja siihen kollegan valmisteleva varhaiskasvatustaki parhaillaan juuri tähtää.

16.24 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansakunnan sivistys mitataan sillä, miten me huolehdimme heistä, joilla on vähemmän, ja erityisesti sillä, miten pidämme huolen heistä, jotka tämän maan ovat rakentaneet, eli eläkkeensaajista.

Ministeri Saarikko, se, mitä te sanoitte eläkkeensaajan asemasta, oli ihan kaunis tarina, mutta jos katsoo, mitä ovat arvioineet he, jotka heidän kanssaan päivittäin töitä tekevät, niin esimerkiksi sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö on arvioinut, että kaikkein köyhimmiltä, vaikkapa kansaneläkkeen varassa eläviltä, on tämän hallituskauden aikana leikkattu yhteensä yli 300 euroa vuodessa. Jopa pääministeri Sipilä tunnusti viime syksynä, että hallituksen päätökset ovat iskeneet kipeimmin pienituloisiin ja ne lisäävät eriarvoisuutta. Ja nyt sitten sanottiin, että tämä Juho Saaren työryhmä, jossa on hyviä esityksiä, korjaa tämän, mutta nyt on nähty, että se ei käy ilman rahaa, ei ilman, että samalla isketään kipeästi eläkkeensaajiin toista kautta eli tämän asumistuen kautta. Nyt kysyn hallitukselta: nyt kun [Puhemies koputtaa] on käynyt selväksi, että eriarvoisuutta ei saada merkittävästi vähennettyä ilman satsauksia, niin tuleeko hallitukselta kehysriihessä [Puhemies koputtaa] esityksiä pienituloisten eläkkeensaajien tilanteen parantamiseksi vai jätättekö te tämän seuraavalle hallitukselle?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olen kovasti pahoillani, mutta nyt on ministerin vuoro.

16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen johdosta on minusta hyvin painokkaasti jo pitkään linjattu, että kun vaalikauden alkupuoli oli välttämättömästi käytettävä siihen, että Suomen talous tasapainottuu ja voimme satsata siihen, että ihmisille löytyisi työtä, ja olisi siten kestävyyttä järjestää hyvinvointipalveluita ja tulonsiirtoja vaikkapa juuri tärkeälle ihmisryhmälle, eläkkeensaajille, niin loppukaudesta olisi enemmän mahdollisuutta katsoa tilanteita näiden pienituloisten ihmisten kannalta, kuitenkin niin, että talouden kestävyys turvataan.

Minä rohkenen, edustaja Lindtman, haastaa sosiaalidemokraatteja siinä, kun huomasin, että te noin puoli tuntia, ilmeisesti, koko Juho Saaren raportin julkistuksen jälkeen tyrmasitte sieltä jo yksittäisiä huomioita, yksi 38:sta ammuttiin alas saman tien, vaikka me kannatimme kokonaisuutta, ja minusta kokonaisuutta pitäisi tarkastella, että eikö kuitenkin ole osaa, esimerkiksi eläkkeensaajien asumistukea, syytä tarkastella [Puhemies koputtaa] koko muun perusturvan osalta ilman yksittäisiä heittoja ja heti täystyrmäyksiä [Puhemies koputtaa] asiantuntijoiden laajaan arvioon?

16.26 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nälkä on ikävä ystävä. Hyvä hallitus, te leikkasitte leipäjonoilta miljoonan. [Eduskunnasta: Oijoi, jouluna!] Nälkä ja tyhjä vatsa ovat rikkaalla ja köyhällä, mutta erityisesti on nöyryyttävää, että ikäihmiset, pienituloiset, sairaat ihmiset joutuvat menemään jonoihin ja vielä joulun alla — se oli kylmä joulun — pyytämään ruokaa.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Arvoisa puhemies! Vanhukset ja ikäihmiset eriarvoistuvat vauhdilla. Meillä alkaa tulla todella suuri ongelma kotihoitoon, koska ihmiset ovat siellä erilaisen avun turvin. Millä ihmeellä turvaamme heille kaikille hyvän vanhuuden, riittävän hoidon? Raportissa nostatte esiin omaishoidon, ja kysynkin teiltä, kun on hyvin tärkeää, että yhtenäiset kriteerit tulevat koko Suomeen ja että myös työ- ja perhe-elämä on mahdollista yhdistää: olisiko kenties syytä muuttaa työaikalakia siten, että esimerkiksi omaishoidon ajaksi ja saattohoidon ajaksi — jossa myös Suomi eriarvoistuu, saattohoito kuuluu kaikille — työnantajalla [Puhemies koputtaa] olisi velvollisuus antaa tämä vapaa silloin, kun saattohoitoa tai omaishoitoa tarvitsee?

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen, me kannamme selvästi yhteisiä huolia. Näihin kolmeen kysymykseenne vastaan seuraavasti:

Olen niin ikään kiinnittänyt huomiota ja nähnyt huolestuttavia tutkimustuloksia ikäihmisten ravitsemuksesta, myös sellaisten ikäihmisten, jotka eivät ole onneksi leipäjonoissa vaan esimerkiksi ruokapalvelun piirissä. Aion terveyden edistämisen määrärahoista suosittaa kohdennettavaksi tietyn osan paremmalle tutkimustiedolle ja käytännön toimenpiteille ikäihmisten ravitsemuksen parantamiseksi.

Toinen huomio liittyi leipäjonoihin. Tuo raha, johon viittaatte, oli se eduskunnan kohdentama lisäraha. Olen erittäin ylpeä siitä, että hallituksen kärkihankerahoista hyvinvoinnin ja terveyden piirissä on kohdennettu määrärahaa muun muassa evankelisluterilaisen kirkon Yhteinen keittiö -hankkeelle, joka ei tarjoa vain ruokaa jonoista vaan yhteisen ruokapöydän ihmisille, jotka ovat vähävaraisia. Tätä hanketta toivon myös kirkon omilla päätöksillään haluamallaan tavalla tukevan, kun aikanaan tämä hallituksen rahoitusosuus päättyy. [Puhemies koputtaa]

Ja viimeisimmäksi omaishoidon ja työssäkäynnin yhteensovittamisesta: Juho Saaren raportin toivomalla tavalla [Puhemies koputtaa] olen juuri asettamassa selvityshenkilön jatkamaan tuota työtä.

16.29 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Olisi tärkeää, että jo professori Saaren työryhmän esityksiin eräiltä osin hallitus voisi reagoida nopeasti, mutta vielä tärkeämpää on se, että seuraava hallitus saa aikaiseksi sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen. Tällä kaudella pitää viedä sote maaliin ja ensi vaalikaudella sosiaaliturvauudistus.

Viime viikolla kuulumme, että Suomi on maailman onnellisin kansakunta, mutta siitä huolimatta on järkyttäviä tilastoja: lähes 800 ihmistä päättää vuosittain oman käden kautta elämänsä. Se on järkyttävä tilastoluku myös kansainvälisessä vertailussa. Ministeri Saarikko, pitäisikö itsemurhakuolleisuuteen kiinnittää enemmän huomiota maailman onnellisimmassa maassa?

16.30 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on vakava ja tärkeä. Tässä yhteydessä haluan lausua eduskunnalle lämpimät kiitokset siitä harkinnasta, että kohdensitte päätöksillänne tuossa joulun alla erillisen määrärahan itsemurhien ehkäisyohjelmaan. Edellinen toimeksianto vastaavasti on tehty 90-luvulla, ja silloin hyvin tuloksekkaasti, vaikka lukumme tässä maassa ovat edelleen murheellisia.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Niin ikään olen tehnyt päätöksen ja suosittanut, että niin kutsutut Käypä hoito -suositukset saataisiin vihdoinkin myös sellaisia tilanteita varten, joissa sote-ammattilaiset kohtaavat itsemurhaa yrittäneitä tai itsemurhan tehneen läheisiä.

Tulen myös tekemään eduskunnalle esityksen siitä, että tuo kohdentamanne raha itsemurhien ennaltaehkäisyn ohjelmaan voisi olla laajempi ohjelma koko mielenterveyden ja sitä kautta tasapainoisemman ja onnellisemman elämän tueksi niin, että se ei liittyisi pelkästään ääritilanteisiin vaan niihin kohtiin, joissa asioita voitaisiin ratkoa jo paljon ennen, jotta tämä tärkeä, erityinen ääri-ilmiö, itsemurhat liian suurena määränä Suomessa, olisi osa laajempaa mielenterveyden kokonaisuutta. Tähän työhön kutsun laajasti [Puhemies koputtaa] eduskuntaa mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, myönnän vielä puheenvuorot edustajille Rehn-Kivi, Heikkinen ja tämän keskustelun aloittaneen ryhmän edustajalle, edustaja Nurmiselle.

16.31 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimi-seurantarhman työ on tuonut päivänvaloon, että maamme perusturvajärjestelmä on vanhentunut ja byrokraattinen eikä anna riittävästi kannusteita työntekoon. Kahtiajako hyvin toimeentulevien ja huono-osaisten välillä laajenee, ja lähes 70 000 syrjäytyneen nuoren määrä on aivan liian iso. On todettu, että oikea-aikainen panostus nuorten ja lapsiperheiden tukemiseksi voi taata lapselle ja nuorelle tasapainoisen kasvuympäristön, joka motivoi oppimiseen ja joka antaa oikeat valmiudet tulevaan työntekoon.

Finlands rådgivningssystem är unikt och ger stöd åt våra barnfamiljer. Det följer med barnens utveckling och kan upptäcka familjernas illamående i tid. Nu föreslås rådgivningsverksamheten flyttas över till landskapsnivå och splittras mellan olika aktörer. Värderade minister Saarikko: Har vi råd att äventyra denna trygga närservice i detta läge?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kumpi ministereistä vastaa? — Ministeri Saarikko. [Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Täällä hallitus pohti, tuleeko kysymykseen käännös, mutta tämä sopii näin.] — Otetaan käännös, jos on tarpeen. [Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Voin toki vastata suoraankin, aivan kuten toivotte.] — Otetaan käännös, parempi niin.

[Tulkkaus]

16.33 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymyksenne alkuosassa, edustaja, te viittasitte laajemmin siihen ketjuun, joka lähtee lapsuudesta ja varhaislapsuuden tuesta ja joka voi johtaa sitten ikäviin asioihin koulussa pärjäämisen ja yhteiskunnan osallisuuden ja toisaalta syrjäytymisriskin kautta. Jaan, kuten myös koko hallitus, aivan täysin kanssanne ajatuksen siitä, että varhaisiin vuosiin panostaminen on tärkeää.

Tästä syystä jo aiemmin keskustellut satsaukset varhaiskasvatukseen ovat oleellisia, mutta ne eivät yksin riitä. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma, joka on kymmenien miljoonien satsaus palveluiden toimintalogiikan muutokseen, on kaikkein suurimmassa ytimessä, ja tuon sydämenä on juuri niissä varhaisissa vuosissa neuvolapalvelut. Mutta ne-

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

kään eivät yksin riitä, vaan niiden yhteyteen on aina rinnastettava myös ne erityisen tason palvelut, kolmannen sektorin tarjoamat matalan kynnyksen palvelut ja täällä myöskin aiemmin esiin nousseet [Puhemies koputtaa] perhesosiaalityön eväät kunnallisen kotiaivun piiristä. En ole huolissani neuvolan tulevaisuudesta, päinvastoin olen siitä hyvin ylpeä ja [Puhemies: Kiitoksia, ministeri!] pidän sitä suomalaisen sosiaali- ja terveysjärjestelmän ytimenä.

16.34 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minusta on hyvin kunnioitettavaa, että pääministeri Juha Sipilä kutsui kaikki eduskuntapuolueet koolle eilen jo ennen kuin Juho Saaren työryhmän työ julkistettiin. Suomen kansan yhtenäisyys ja kaikkien mukana pysyminen on meidän kaikkien yhteinen asia. Siksi olisi-kin hyvin tärkeää meidän kaikkien sitoutuminen yli vaalikausien. Sitä Juho Saari eilen toivoi, ja sitä me toivomme tänään.

Mutta mitä tekivät demarit? Teille ei käy laajan asiantuntijaryhmän yli vuoden työ, vaan heti seuraavana päivänä te tuotte omat esitykset ja pyydätte hallitusta sitoutumaan näihin nopeasti kyhättäisiin esityksiin. [Välihuutoja vasemmalta]

Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, kun Juho Saaren työryhmässä todetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen olevan jopa palvelu- ja tulonsiirtojärjestelmiä merkittävämpää työtä eriarvoisuuden ehkäisemisessä, niin kuvatkaa tälle joukolle ja Suomen kansalle, mitä tarkoittaa tämä mahtava sote-uudistus, mitä tarkoittaa, että palveluihin päästään ajoissa. [Välihuutoja vasemmalta]

16.36 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajan kysymyksessä on aivan totta, että sosiaali- ja terveyspalveluista muodostuu se toinen puolisko näkemysmme mukaisesta hyvinvointivaltion ja hyvinvointiyhteiskunnan tuesta sellaisille ihmisille, jotka sitä tilanteessa lyhyesti tai pitkittyneesti tarvitsevat. Toinen puoli koostuu tulonsiirroista. Sosiaali- ja terveysuudistuksen ytimenä ovat juuri yhdenvertaiset palvelut ja terveyserojen kaventaminen, mikä niin ikään on osa eriarvoisuuskustelua — saada nopeammin hoitoa, saada tasalaatuisempaa hoitoa, saada oikeaa hoitoa vaikuttavasti oikeaan aikaan.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ei riittävästi minusta välity kaiken kaikkiaan tämä Juho Saaren työryhmän raportin ansiokkuus. Jos moittittekin hallitusta sen toimeksiannosta, siitä, että esitys ei saisi loputtomasti tuottaa lisäkustannuksia [Välihuutoja vasemmalta] tämänkaltaisessa ikääntyvässä Suomessa, jossa haluamme pitää kaikista huolta ja saada rahat riittämään, toivon, että kiinnittäisitte huomiota sen laaja-alaiseen ymmärrykseen siitä, mitä kaikkea eriarvoisuus on.

16.37 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt puhutaan hallituksen eriarvoistavasta politiikasta. Mielestäni kohtuuttominta ovat olleet etenkin pitkäaikaissairaisiin ihmisiin kohdistuneet leikkaukset. Jos mietitään diabeteskorvausleikkauksia, kakkostyyppin diabeetikoilla lääkekorvauskustannukset ovat nousseet satoja euroja, tuli keliakiakorvauspoisto, ja ylipäänsä pitkäaikaissairaajat joutuvat käyttämään enemmän terveydenhuollon palveluja, joissa asiakasmaksuja on nostettu 30 prosenttia. Kyllä monet pitkäaikaissairaajat tällä hetkellä sanovat, että minkä takia hallitus rankaisee heitä heidän omasta sairaudestaan ja tällä tavalla leikkaa heiltä.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Me sosiaalidemokraatit olemme kerran torpanneet tämän eläkkeensaajan asumistuen leikkauksen, [Välihuutoja] ja nyt tässä esityksessä te edelleen olette tuomassa sitä eduskuntaan, ja me edelleen aiomme vastustaa tätä loppuun asti, koska tämä leikkaus tiputtaisi 30 000 eläkkeensaajaa [Puhemies koputtaa] köyhyysrajan alapuolelle. Mitä vastaatte, ministeri?

16.38 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskuntaan ei ole tulossa yksittäistä esitystä eläkkeensaajien asumisen tuen muutoksesta. Se on Juho Saaren työryhmän esitys osana kokonaisuutta, jossa on 37 muutakin esitystä ja jossa on avattu Suomen parhaiden asiantuntijoiden toimesta kokonainen käsitys siitä, millä kaikilla keinoilla eriarvoisuutta voidaan torjua ja miten järjestelmämme uudistuu rakenteellisesti siten, että se on kestävä ja tarttuu kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin oikea-aikaisesti silloin, kun apua tarvitaan, joko palvelujärjestelmän tai tulonsiirtojen avulla. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Haluan myös todeta tähän keskusteluun sen, samalla kun myönnän, että edustaja Nurmisen esittämät huolet vaikkapa pitkäaikaissairaiden asemasta ovat erittäin oikeutettuja — siksi valiokunta aikanaan edellyttikin juuri erityisesti vaikkapa kakkostyyppin diabeteksen lääkkeensaajien aseman seuranta — [Puhemies koputtaa] että toisin kuin tästä sävystä voisi päätellä, tilastot osoittavat, että pienituloisten määrä on vähentynyt ja nuorten syrjäytymisen määrä on vähentynyt tällä vaalikaudella, [Puhemies koputtaa] ja sillä on paljon tekemistä kohonneen työllisyystilanteen kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, tästä teemasta tässä salissa tullaan käymään vielä monia monia keskusteluja, ja tämän kyselytunnin aikana pitää vielä pieni sauma jättää myös muille kysymyksille, mitä on jätetty.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys translain uudistuksesta (Jani Toivola vihr)

Suullinen kysymys SKT 38/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Toivola.

Keskustelu

16.39 Jani Toivola vihr: Arvoisa puhemies! Ruotsin parlamentti ilmoitti eilen maksavansa korvauksia kaikille niille transihmisille, jotka on pakkosteriloitu Ruotsin valtion toimesta. Korvauksia maksetaan, koska tiedostetaan, että kyseessä on raskaimman luokan ihmis-oikeusloukkaus ihmisten kehollista koskemattomuutta kohtaan. Samaan aikaan Ruotsin naapurissa, meillä Suomessa, pakkosterilisaatio on edelleen lain sanelema ehto ja yhteiskunnan hiljaisesti hyväksymä toimenpide. Tähän on saatava muutos. Suomi tarvitsee mitä pikimmiten laajamittaisen translain kokonaisuudistuksen, joka ei vaadi pakkosterilisaatiota ja joka lähtökohtaisesti erottaa toisistaan lääketieteellisen ja juridisen prosessin. Tarviin myös muita lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, jotta sukupuolivähemmistöjen oikeudet

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

toteutuisivat. Ihmisiä eriarvoisesti kohteleva lainsäädäntö luo aina tilaa syrjiville asenteille, häirinnälle ja jopa väkivallalle.

Arvoisa ministeri, mitä hallitus aikoo tehdä transihmisten oikeuksien turvaamiseksi ja sukupuolen moninaisuuden tunnistamiseksi ja tunnustamiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edelleen ministeri Saarikko.

16.41 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on tärkeä. Viittaatte, edustaja, aihepiiriin, jossa Suomella on myös taustallaan kansainvälisiä huomautuksia ja ikään kuin kansainvälisten tahojen arvioita siitä, miten järjestelmämme ihmisoikeusnäkökulmasta toimii. Siksi olen hyvilläni, että tällä vaalikaudella on kuitenkin kyetty tekemään sellainen muutos, että aiemmin lainsäädännössä ollut — ehkä ikävä termi käyttää mutta niin kutsuttu — naimattomuuspakko eli velvoite purkaa avioliitto tilanteessa, jossa transihmisten sukupuolen korjaamisen operaatioon on päädytty, tuo lainsäädännön kohta, on kuitenkin saatu muutettua.

Epäkohtia on siis historian valossa ollut paljon, eikä meidänkään historiamme juuri kunnallisempi ole kuin tuo, miten naapurimaamme Ruotsi tästä väestöryhmästä on nyt ääneen lausunut. Onneksi asema on kuitenkin kohentunut, ja olen ollut valtavan hyvilläni siitä, että yhteiskunnallinen keskustelu on muuttunut avoimemmaksi. Ihailen kaikkien niiden ihmisten rohkeutta, jotka ovat uskaltaneet oman tarinansa kertoa aiheesta, joka on [Puhemies koputtaa] pitkään ollut vaiettu ja kipeä.

Translainsäädännön uudistusta tällä vaalikaudella ei ole sinällään odotettavissa. [Puhemies koputtaa] Sinällään valmius ministeriössä siihen kyllä on olemassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kovasti toivoisin, että ministerikin pysyisi suurin piirtein aikataulussa. [Annika Saarikko: Pahoittelut!]

16.42 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on äärimmäisen vakava ihmisoikeuskysymys, puhutaan ihmisten kokonaisista elinkaarista. On todella surullista kuulla nyt hallituksen suulla, että te ette aio tarttua tähän vakavaan ihmisoikeuskysymykseen.

Yksi äärimmäisen tärkeä näkökulma on myöskin translapset ja -nuoret ja heidän oikeutensa häirinnästä vapaaseen ja turvalliseen kasvuun. Näille lapsille ja heidän perheilleen koulunkäynti, harrastukset ja ystävyysuhteet saattavat olla jatkuvassa pelossa ja epävarmuudessa elämistä. Kouluterveyskyselyn mukaan transnuorista epäasiallista kohtelua, kiusaamista, häirintää ja uhkailua on kokenut koulussa huimat 88 prosenttia. Norjassa meillä on malli, missä 6—15-vuotiailla on mahdollisuus korjata juridinen sukupuolensa vanhemman suostumuksella. Malli on jo olemassa. Nyt nämä perheet, hyvä hallitus, katsovat teihin. Onko teillä sydäntä tarjota kaikille näille lapsille ja nuorille turvallinen elämänpolku, [Puhemies koputtaa] häirinnästä ja kiusaamisesta ja ennakkoluuloista vapaa elämä?

16.43 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on hyvin vaikea ja koskettava. Luulen, että useimmat meistä ovat nähneet esimerkiksi sosiaalisessa mediassa kiertäneet kertomukset juuri alaikäisten, siis lasten ja nuorten, kokemuksista siitä, miten ympäröivä yhteiskunta heihin suhtautuu, vaikkapa poikaan, joka haluaa sukupuolinnormiemme käsityksen mukaisesti näyttää tai käyttäy-

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

tyä toimissaan tytön lailla. Tällainen stereotyyppinen suhtautuminen meiltä kanssaihmisiltä ei ole hyväksyttävää. Pidän sitä vakavana ja erittäin ikävänä lapsiin kohdistuvana henkisenä väkivaltana. Valitettavasti voi myös olla niin, että pelkkä lainsäädäntö ei korjaisi noita asennemuutoksia vaan tarvitaan rohkeutta ja avoimuutta puhua näistä asioista ja tunnistaa keskuudessamme tällainen ilmiö, joka ei ole ihmisen oma valinta.

Arvostan, kuten jo aiemmin totesin, näitä ihmisiä, jotka ovat rohkeasti kertoneet, että keskuudessamme on ollut aina, on edelleen ja tulee olemaan myös ihmisryhmä, jolle translain kaltaiset muutokset [Puhemies koputtaa] olisivat merkittäviä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä yksi lisäkysymys, edustaja Modig.

16.44 **Silvia Modig vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te sanoitte, ministeri Saarikko, että meidän historiamme ei ole sen kunniakkaampaa kuin Ruotsin, joka nyt on siis sitoutunut maksamaan rahallisia korvauksia ihmisille, joita on pakkosterilisoitu. Se ero on siinä, että heillä se on nyt historiaa ja meillä se on tätä päivää. Onko todella niin, että hallituksessa ei ole valmiutta poistaa lainsäädännöstämme vaatimusta, että pakkosterilisoidaan yksi tietty ihmisryhmä? [Eduskunnasta: Se on käsittämätöntä!] — Se on aivan käsittämätöntä.

Siis translaki vaatii uudistusta kokonaisuudessaan, ja juuri se, että on sotkettu juridinen ja lääketieteellinen prosessi, on ongelma. Jos se transnuori, jonka hyvinvoinnista te kannoitte huolta, ei saa sellaista henkilöllisyystodistusta, jossa sukupuolimerkintä vastaisi sitä, keneksi hän itsensä kokee ja jolta hän ehkä näyttää — tähän vaaditaan lisääntymiskyvyttömyyspakko — niin tämä on nyt se syy, minkä takia nämä ihmiset kärsivät ja ovat henkisesti erittäin vakavassa tilanteessa. Jos tämän hallituksen yhteinen arvomaailma ei mahdollista translain kokonaisuudistusta, niin ettekö te ole valmiita poistamaan [Puhemies koputtaa] sitä yksittäistä vaatimusta, niin että ketään ei pakkosterilisoida Suomessa 2018?

16.45 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Henkilökohtaisesti en voi kiistää niitä huomioita, joita esitätte huolena tähän lisääntymiskyvyttömyysvaateeseen, liittyen näiden ihmisten asemaan ja heidän kokemuksiinsa henkisistä kärsimyksistä. Totean kuitenkin, että kysymys ja yhteiskunnallisen hyväksymisen ilmiö ja tarve on ehkä lainsäädäntöä laajempikin ja on oleellista, että tämänkaltaiset, ehkä erityisesti vielä luonnehdittavat tilanteet otetaan huomioon vaikkapa sosi-aali- ja terveyspalvelujärjestelmässä, kun ihmiset lapsuudessa ja nuoruudessa ja heidän vanhempansa etsivät vastauksia tämänkaltaisten ihmisten kunnialliseen ja oikeudenmukaiseen huomiointiin. Hallituksen kokonaisnäkemys asiassa on kuitenkin ollut se, että tätä lainsäädäntöä ei tämän hallituksen työlistalta löydy.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys veronmaksusta Fortum-yhtiössä (Paavo Arhinmäki vas)

Suullinen kysymys SKT 39/2018 vp

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Arhinmäki.

Keskustelu

16.46 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Tänään aikaisemmin puhuttiin sosiaaliturvaan tehdyistä leikkauksista, jotka ovat olleet kovia. Jotta me pystymme huolehtimaan sosiaaliturvasta ja heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä, tarvitsemme myös verotuloja ja tarvitsemme muita tuloja, ja tämän eteen vasemmisto haluaa tehdä töitä.

Valtiolla on arvokasta omistusta, omistamme esimerkiksi energiayhtiö Fortumista enemmistön. Saamme sieltä hyviä osinkoja, joilla pidämme huolta hyvinvointivaltiosta. Mutta yritykset maksavat tuloksestaan myös veroa, ja nyt on käynyt ilmi, että valtion enemmistöomisteinen yhtiö ei maksa verojaan Suomeen vaan käyttää hyväksi yhtiöjärjestelyjä ja EU:n veroparatiisivaltiota.

Arvoisa puhemies! Täytyy kysyä omistajaohjauksesta vastaavalta ministeri Lintilältä: onko oikein, että valtion enemmistöomisteinen yhtiö harjoittaa aggressiivista verosuunnittelua [Puhemies koputtaa] ja tässä ovat kärsijöinä Suomen valtio ja me Suomen kansalaiset?

16.48 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa, että Irlanti, johon viittaatte, ei ole veroparatiisivaltio. Se ei ole niitten 17 maan listalla, jotka EU on listannut. [Välihuutoja]

Mutta jos mennään varsinaiseen asiaan, niin Fortumilla on omistus- ja rahoitusjärjestelyjen osalta Irlannissa yksikkö, joka vastaa rahoituspuolesta ja on eriytettyä siellä. Se periaatteessa turvaa sitä, että tämä varsinainen liiketoiminta on turvattu tämän rahoituksen osalta. Se on täysin kansainvälinen järjestely. On hyvin mahdollista, että jos tämä yksikkö olisi ollut Suomessa, niin Fortumin maksama vero Suomeen olisi ollut pienempi kuin se on tällä hetkellä ollut. Eli kyllä Fortum maksaa veronsa Suomeen niiltä osin kuin toimintaa Suomessa on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Käydään aivan lyhyt jatkokeskustelu. Niitä edustajia pyydän nousemaan ylös, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, ja painamaan V-painiketta.

16.49 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hämmästyttävää, että hallitus ei näe ongelmaa siinä, että Irlanti esimerkiksi dumpkaa yhteisöveroa saadakseen yrityksiä siirtymään sinne ja maksamaan sinne veroja. Jopa EU-komissio on halunnut puuttua muun muassa Irlannin, Alankomaiden, Belgian, Luxemburgin toimintaan, mutta te olette sitä mieltä, että se on ihan ok, että valtion enemmistöomisteinen yritys käyttää yritysjärjestelyjä, jotta se voi välttää suomalaista yhteisöveroa ja maksaa alemmalla verokannalla Irlantiin. Fortumin suurin omistaja on Suomen valtio, mutta toiseksi suurin omistaja on hallintarekisterit. Näillehän tämä on varsinainen gangster's paradise. Ensin siirretään yhteisövero Irlantiin, jotta voidaan maksaa isompia osinkoja, ja sen jälkeen osingot vielä piilotetaan hallintarekistereihin.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Ensi viikolla, arvoisa ministeri, on Fortumin yhtiökokous vastapäätä eduskuntaa Finlandia-talossa. Nyt kysymykseni kuuluukin: pakkaatteko Fortumin osakkeet salkkuun, marsitte yhtiökokoukseen ja [Puhemies koputtaa] lyötte nyrkkiä pöytään: ”Veronkierto saa loppua”?

16.50 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fortum maksaa veronsa siihen maahan, josta tulos syntyy. Tällä perusteella siltä osalta, joka rahoitustoiminnasta tulee, Fortum maksaa Irlantiin veron. Toistan sen: Irlanti ei kuulu EU:n mustalle listalle. Tämä on aivan kansainvälinen yleinen käytäntö tämän rahoituspuolen osalta. En ole menossa yhtiökokoukseen [Paavo Arhinmäki: Sekin vielä! — Naurua] tekemään mitään muutoksia heidän operatiiviseen järjestelyynsä, jonka he ovat tehneet. Julkisuudessa on verrattu vuosia 2005 ja 2017. Fortum on totaalisesti eri yhtiö, jos vertaillaan vuosia 2005 ja 2017. Sieltä on eriytetty esimerkiksi Neste Oil erilleen, eli tämä vertailu ontuu erittäin pahasti.

16.51 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä EU:n komissio että Euroopan parlamentti ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että monet EU-maat, joihin kuuluvat muun muassa Irlanti ja Alankomaat, ovat ryhtyneet tarjoamaan palveluksiaan niille kansainvälisille yrityksille, jotka haluavat harjoittaa verokikkailua, verojensa minimointia, hyödyntämällä eri EU-maiden verojärjestelmien välisiä eroja. Olen hyvin hämmästynyt siitä, että nyt tässä eduskunnan istunnossa olette antanut sille tukenne Fortumin osalta. [Paavo Arhinmäki: Käsittämätöntä!] Olisi kiinnostavaa tietää, suhtautuuko hallitus noin yleisesti passiivisesti siihen, että EU:n päätöksenteossa tukittaisiin näitä verokikkailun porsaanreikiä.

Lisäksi ottaisin esille sen, että Finnwatch-järjestö arvioi pari vuotta sitten, että Suomi menetti kaivosyhtiöiden aggressiivisen verosuunnittelun vuoksi vähintään 49 miljoonan euron verotulot vuosina 2011—2014. [Puhemies koputtaa] Aikooko elinkeinoministeri puuttua tähän?

16.52 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin nyt pitää mieltää se, että Fortumilla on erilliset rahoitusyhtiöt nimenomaan liiketoiminnallisista syistä, ei verotuksellisista syistä. Tämä on erittäin normaali käytäntö, [Välihuutoja] ja kyse on nimenomaan siitä, että emoyhtiö suojataan riskeiltä. Tämä on erittäin yleinen käytäntö, [Paavo Arhinmäki: Siltä riskiltä, että joutuu maksamaan veroja!] ja tällä samalla tavalla Fortum on toiminut.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Harakka ja siihen ministerin vastaus.

16.53 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä nyt hävytöntä, että valtion omistama yhtiö pimittää valtion verotuloja, ja vielä hämmästyttävämpää on se, että ministeri puolustelee tätä menettelyä. Jos hallitus haluaa olla vähääkään uskottava aggressiivisen verosuunnittelun suitsimisessa, se ei voi sallia sitä, että Fortum ohjaa huomattavat voitot Irlantiin ja Belgiaan, missä sillä on kokonaiset viisi työntekijää. Mitä liiketoimintaa tämä tällainen on olevinaan?

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Fortumin aggressiivinen verosuunnittelu on vienyt Suomen valtion verorahoja 100 miljoonaa euroa joka vuosi. Äskettäin Fortumille määrättiin 150 miljoonan euron sakot veronkierrosta Ruotsissa. Ministeri Lintilä, onko todellakin niin, että te ette aio millään tavalla puuttua tähän vuosikausia jatkuneeseen vahingontekoon ja verotulojen välttelyyn, johon valtionyhtiö syyllistyy?

16.54 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten sanoin, kyse on täysin liiketoiminnallisesta syystä, ei aggressiivisesta [Välihuutoja vasemmalta] verotuksellisesta syystä. Lähtökohta on se, että tämä rahoituksellinen toiminta tehdään nimenomaan Fortumin emoyhtiön riskien vähentämiseksi. [Timo Harakka: Vii-si!] Ja kuten olen toistanut täällä useamman kerran, tämä on erittäin yleinen kansainvälinen käytäntö suurissa yhtiöissä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys biotalouden investoinneista (Hannu Hoskonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 40/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Hoskonen.

Keskustelu

16.54 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen kansantalous on viime aikoina kasvanut hurjaa vauhtia, ja olemme Euroopan kärkikastia, mitä tulee talouden kasvuun. Julkinen talous tervehtyy, valtion velanotto vähenee, työllisyystilanne on parantunut — niin hyvin, että 72 prosentin asetettu työllisyystavoite hyvin suurella todennäköisyydellä saadaan tällä vaalikaudella toteutumaan. Myös kuntatalous tervehtyy: juuri tulleet kuntien tilinpäätöstiedot, mitä julkisuuteen vähitellen tihkuu, kielivät siitä, että kuntatalous on parantunut. Kaiken tämän takana on metsistä tuleva lisäarvo, joka Suomen kansantalouteen tulee. Metsäteollisuus investoi koko ajan eri puolille Suomea, ja kannattaa kaikkien huomata se, että tätä kasvua tapahtuu joka puolella Suomea. Ministeri Mika Lintilä ennusti tässä nyt muutama aika sitten, että ne viralliset ennusteluvut Suomen kansantalouden kasvusta ovat liian vaatimattomia. Te olitte oikeassa. Siksi kysynkin teiltä: Miltä näyttävät biotalouden investoinnit tällä hetkellä Suomessa? Onko tulossa uutta, lisää hilloa? Sillä keinoin saisimme [Puhemies koputtaa] kansantalouden kasvuun yhä enemmän.

16.55 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Biotaloudella on ollut erittäin iso merkitys siinä, että me pystymme nostamaan meidän jalostusarvoa. Itse pidän tärkeänä sitä, että Suomen itsellistä taloutta tuetaan jalostusarvon nostamisella. Biotaloudessa on myös se hyvä puoli, että se on hyvin laajasti läpi Suomen mantereeseen sijoittunut, ja myös siinä, että me olemme tällä hallituskaudella saaneet 87 000 ihmistä töihin, biotaloudella on erittäin iso merkitys. Tässä aiemmin käytiin keskustelua eri-

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

arvoisuudesta. Paras lääke eriarvoisuutta vastaan on se, että me olemme saaneet 87 000 ihmistä tällä vaalikaudella töihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä vastaus kaikesta päättäen tyydytti kysyjää.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys asutuilla alueilla liikkuvista susista (Mats Nylund r)

Suullinen kysymys SKT 41/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Nylund.

Keskustelu

16.57 **Mats Nylund r:** Värderade talman, arvoisa puhemies! För första gången sedan 1800-talet har vi bofasta vargflockar i Österbotten.

Pohjanmaalla sudet vierailevat viikoittain, jopa päivittäin ihmisten kotipihoilla. Päiväkotienkin pihoilla on liikkunut susia. Vanhemmat eivät uskalla jättää lapsia päiväunille ulkosalle eivätkä leikki-ikäisiä ulos leikkimään yksin. Kuntoilijat jopa välttävät liikkumista metsissä, ja kunnissa on jouduttu järjestämään koulukuljetuksia. Maanviljelijät epäröivät päästää eläimiä laitumelle tulevana laidunkautena. Ministeri Leppä, mitä hallitus aikoo tehdä, jotta asutuilla alueilla liikkuvat sudet eivät olisi uhka paikallisille?

16.57 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallituksella ja Suomella on käytössä kaksi linjaa tämän asian hoitamiseksi.

Toinen on poliisilinja, jossa nämä vaaraa ja merkittävää vahinkoa aiheuttavat eläimet voidaan poliisin toimesta poistaa, siis lopullisesti poistaa, suden muonavahvuudesta.

Toinen linja on se, että meillä on 53 suden vahinkoperusteinen kiintiö, jonka perusteella voi kaatolupia hakea riistahallinnolta perustelluista syistä. Riistahallinto käsittelee nykyisten säädösten pohjalta nuo hakemukset ja sitten myöntää ne ja tekee harkinnan siitä.

Nämä kaksi linjaa meillä on olemassa.

Mutta se asia, mitä edustaja Nylundkin täällä toi esille: on selvää, että me tarvitsemme myöskin Suomessa, niin kuin kaikkialla muuallakin Euroopassa, riittävästi liikkumavaraa sille, että uhkaavasti käyttäytyvät ja normaalin arkuutensa menettäneet suurpetoyksilöt voidaan poistaa, ja [Puhemies koputtaa] tämän eteen hallitus töitä tekee.

16.59 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että sudet liikkuvat Pohjanmaalla, ei varmastikaan vielä ole ongelma eikä turvallisuusuhka. [Keskel-tä: On!] Jos suden todetaan vastuuviranomaisten, kuten poliisin ja riistahallinnon, toimesta huolimatta aiheuttavan vaaraa ihmisten omaisuudelle tai terveydelle, niin se on tietenkin eri asia ja ongelma, silloin se pitää vastuullisesti ratkaista.

Ministeri Leppä, eikö ole niin, että Suomessa on kattava ja hyvä järjestelmä, Luonnon-varakeskuksen toimesta susikannan arviointiin ja riistahallinnon ja poliisin toimesta sii-

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

hen, että ongelmatapaukset ratkaistaan? Ministeri Leppä, onko Suomessa yhtään sellaista susien aiheuttamaa vaaratilannetta, jota ei vastuuviranomaisten toimesta olisi ratkaistu?

16.59 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei ainakaan pitäisi olla. Ei pidä olla, vaan kyllä ne vaaratilanteet pitää hoitaa, ja silloin kun vaara on välitön, sen hoitaa poliisi.

Nyt poliisi on tehnyt yhtenäiset toimintaohjeet koko maahan, ja se on erittäin hyvä ja tervetullut uudistus poliisiin taholta. Siellä on tehty myöskin vahvasti yhteistyötä, niin Luken kanssa, tutkimuksen kanssa, kuin myöskin riistahallinnon kanssa. Se on ihan päivänselvä asia. Mutta yhtä selvää on se, että kyllä maaseudulla, ja missä tahansa taajamassa myös, pitää olla mahdollisuus elää turvallisesti mielin myöskin sen osalta, että jos siellä on huonosti käyttäytyviä, uhkaavasti käyttäytyviä, vaarallisesti käyttäytyviä eläimiä suurpetojen osalta, niin ne pitää poistaa. Se on yksinkertainen tosiasia.

17.00 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Nylund otti esille erittäin hyvän ja tärkeän kysymyksen, joka huolettaa kyllä pohjalaismaakuntien lisäksi ympäri Suomea. Myös täällä Etelä-Suomessa susia on nähty liikkuvan jopa aivan niin sanotun metropolin ympärillä, niin kuin nykyään hienosti puhutaan. On hyvä kuulla, että asiasta vastaava ministeri, ministeri Leppä, on tarttunut asiaan ja viranomaiset ovat liikkeellä. Luotan täysin suomalaiseen poliisiin.

Kysyisin nyt hallitukselta siitä, että suurena epäoikeudenmukaisuutena on moni kansalainen kokenut sen, että kun on tullut tilanteita, että susi saapuu pihalle, käy kotieläimen kimppuun, ehkä naudan kimppuun, ehkä lampaan kimppuun, ehkä sen rakkaan metsästyskoiran kimppuun, niin siinä ei periaatteessa voi tehdä oikein mitään. No, voi tehdä, ja ihmisen järki sanoo, että pitää toimia, mutta riski on sitten rikossyytteestä, jos sen eläimen tappaa ja ampuu, niin kuin pitää sellainen peto siinä kohtaa tappaa ja ampua. Olen ymmärtänyt, että Ruotsissa on sellainen lainsäädäntö, että pihalle tulevan petoeläimen saa ampua, jos se uhkaa ihmistä tai kotieläintä. Voisiko sellaisen lainsäädännön [Puhemies koputtaa] saada myös Suomeen?

17.02 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Meillä on muutama tapaus tältä metsästyskaudelta tämäntyyppisistä tilanteista, joissa on pakkotilan pohjalta tuo eläin, petoeläin, hyökkäävä petoeläin, lopetettu. Ne kaikki on tutkittu, poliisi on ne tutkinut, ja omassa tiedossani on, että ainakin kaksi kappaletta niistä on syyttämättä jättämispäätöksiä. Se on aivan oikea toimenpide, juuri näin pitää toimia. On kaikkien tahojen etu, että nämä tapaukset tutkitaan. Se on päivänselvä asia, mutta silloin kun pakkotilanteesta on kysymys, niin meillä on yksiselitteisen selvä lainsäädäntö, ja siitä on ihan oikeat viranomaisen tulkinnat ja oikeuslaitoksen tulkinnat myöskin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Liikenne- ja viestintävaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 43/2018 vp

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi liikenne- ja viestintävaliokunnan varajäseneksi edustaja Susanna Kosken.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 2/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.03 Timo Kalli kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintöluonnos eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta, joka johtuu siitä, että viime syksy, vuosi 2017, oli satovahinkojen osalta poikkeuksellinen, ja kun hallitus päätti osoittaa 25 miljoonaa satovahinkojen hoitamiseen, ei oikeastaan löytynyt muuta toimivaa järjestelmää kuin kyseinen järjestelmä, joka mahdollistaa sen, että hakijalle voidaan palauttaa 8,46 senttiä tätä maksettua valmisteveroa. Tämä valittu verojärjestelmä tässä vaiheessa on oikeastaan ainut toimiva keino, jolla tämä maksatus voidaan hoitaa.

Lähetekeskustelun aikana täällä nousi esiin myös, voitaisiinko hallituksen ehdotuksesta poiketen tätä palautuksen aikataulua aikaistaa ja muuttaa niin, että jo keväällä tai alkukeksällä tämä palautus olisi saatavissa. Tähän ei kuitenkaan löytynyt keinoja. Perusteena oli se, että hakijoista edelleen puolet täyttää paperisena tämän veroilmoituksen ja myöskin tämän palautusanomuksen, ja tältä osin tässä yhteydessä tähän ei löytynyt toimivaa keinoja. Näiden satovahinkojen arvio kaikkiaan oli noin 100—150 miljoonaa, ja hallitus tosiaan päätti osoittaa tähän 25 miljoonan euron suuruisen summan.

Tulevien satovahinkojen varalle pitäisi löytää toimivampi ja parempi järjestelmä, ja aikanaan, viime syksynä, valtiovarainvaliokunta on tästä esittänyt oman kannanottonsa kuten myös maatalousvaliokunta. Ja toivoo sopii, kun odotettavissa saattaa olla, että tulevaisuudessa samankaltaisia sääolosuhteita edelleen voi olla odotettavissa, että meillä olisi myös jonkinlainen toimiva järjestelmä, jolla voitaisiin ottaa vastaan tämänkaltaisia haasteita, mitä nyt tällä hetkellä on.

Eli käsittelyn pohjana oleva esitys tässä vaiheessa mahdollistaa sen, että se 25 miljoonan euron korvaus voidaan hoitaa mahdollisimman toimivasti, niin että tämä viimeistään syksyllä on viljelijöiden käytössä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, edustaja Kallin jälkeen siirrytään siihen puheenvuorojen pyyntöjärjestykseen, missä puheenvuorot olivat

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

alun perin pyydetty, eli nyt edustaja Heinonen, ja edustaja Kiviranta — minulle kerrotusti — on edustaja Viitasen puheenvuoron jälkeen, pyyntöjärjestyksen mukaisesti.

17.06 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikalla olijat! Oma ruuantuotanto on jokaiselle maalle, mutta erityisesti meidän kaltaiselle maalle, erittäin tärkeä arvo. Se on myös huoltovarmuuskysymys.

Viime syksy oli poikkeuksellinen suomalaiselle ruuantuotannolle ja suomalaisille maanviljelijöille. Syksyisten satovahinkojen määräksi on arvioitu kaiken kaikkiaan jopa 150 miljoonaa euroa, ja tätä esitetään nyt pieneltä osin korvattavaksi suomalaisille ruuantuottajille. Kyseessä on 25 miljoonan kohdennettu lisäavustus, joka on 690 euroa palautusta yhtä maanviljelijäyrittäjää kohden. Eli hyvin kohtuullisesta, jopa voisi sanoa pienestä korvauksesta on kyse, mutta se on tässä tilanteessa oikeus ja kohtuus.

Tässä esityksessä on siis kysymys kertaluontoisesta satovahinkokorvauksesta, ja tuen perusteena ovat siis syksyn poikkeuksellisen vaikeat sadonkorjuuolosuhteet ja niistä aiheutuneet lisääntyneet kustannukset.

Miksi tällainen korvaustapa sitten on valittu? Valiokunnan mietinnössä todetaan, että tämä on ratkaistu yhdessä maa- ja metsätalousministeriön, valtiovarainministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön pöydässä ja että tämä on malli, joka täyttää myös EU:n vaatimukset ja on mahdollisimman joustava ja kustannustehokas.

Korvausperuste jättää kuitenkin katveeseen ne viljelijät, jotka käyttävät kuivaukseen esimerkiksi haketta elikkä ovat olleet jo edelläkävijöitä ja vaihtaneet polttoöljyn hakkeeseen, uusiutuviin energioihin. Toisaalta tässä meidän valiokunnan mietinnössä todetaan, että tämä lisätuki voi ohjautua sellaisillekin viljelijöille, joille ei ole aiheutunut tosiasiallista vahinkoa. Sen takia on tarpeen etsiä keinoja tulevaisuudessa satovahinkojen korvaamiseksi tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti. Tämä perinteinen vanha satovahinkojärjestelmä on päättyi muutamia vuosia sitten.

Tässä meidän valiokunnan mietinnössä todetaankin, että on tärkeää, että tämä ratkaisu on nyt kertaluonteinen, mutta sen jälkeen on tarpeen etsiä ja luoda malli, joka on toimiva ja yleisesti hyväksyttävä ja myös EU:n hyväksymä, niin että sitä voidaan käyttää tulevaisuudessaakin sillä tavalla, että tällaisissa kohtuuttomissa tilanteissa pystytään tukemaan niitä suomalaisen ruuantuotannon ammattilaisia, joiden elantoon tulee lovi heistä itsestään riippumattomista syistä eli poikkeuksellisten sääolosuhteiden vuoksi.

Arvoisa puhemies! Pidän tätä erittäin tervetulleena ja tärkeänä ratkaisuna tässä tilanteessa. Vaikka tuki on pieni, niin se tulee erittäin suureen tarpeeseen.

17.10 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tarkoitus on kompensoida maatalouden harjoittajille runsaista sateista aiheutuneita satovahinkoja. Tästä me olemme käyneet pitkiä keskusteluja verojaostossa ja käsitelleet asiaa. Me vihreät olemme sitä mieltä, että totta kai maatalouden harjoittajien oloja voi ja pitääkin helpottaa, mutta me emme ole samaa mieltä tästä tavasta. Tämä on väärä tapa kompensoida, ja syitä on muutamia. Esittelen näitä syitä:

1) Fossiilisten energialähteiden käyttö lisää ilmaston lämpenemistä. Ilmaston lämpeneminen näkyy sitten voimakkaina sääilmiöinä, joita esimerkiksi hallituksen esityksessä kuvatut rankkasateet ovat. On meistä kestävämpää, jos ilmaston lämpenemisestä aiheutuvia satovahinkoja kompensoidaan keinolla, joka lisää entisestään fossiilisten energialähteiden

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

käyttöä ja siten ilmaston lämpenemistä. Hallituksen esitys on siis ristiriidassa hallituksen omien ilmastotavoitteiden kanssa.

2) Toinen syy: Energiaveron palautus ei myöskään kohdennu tarkoituksenmukaisesti. Hallituksen esityksessäkin todetaan — ihan hallituksen omassa esityksessä todetaan — että tämä veronpalautus kohdentuu myös sellaisille maatalouden harjoittajille, joilla satovahinkoja on ollut vähän tai ei ollenkaan. Eli tämä rahanpalautus kohdentuu niille, joilla on ollut näitä vahinkoja vähän tai ei ollenkaan. Onko tämä hyvää julkisen rahan käyttöä, kysyn vaan.

3) Kolmas syy: Vastaavasti ne maatalouden harjoittajat, jotka käyttävät ympäristöystävällisempiä energianlähteitä ja jotka ovat kärsineet samoista satovahingoista, eivät saa tukea. Eli toistan: ne maatalouden harjoittajat, jotka käyttävät ympäristöystävällisempää keinoa, eivät saa tukea. Millaista energiapolitiikkaa tämä on, kysyn vaan.

4) Neljäs syy: Esityksen vaikutusarvioinneissakin todetaan, että kompensoimalla satovahinkoja tällä tavalla voidaan tulla luoneeksi ennakkotapaus mahdollisia tulevia kertoja varten. Hallitus puhuu paljon siitä, että tämä on ainutkertainen tapa puuttua, mutta me luomme tässä samalla ennakkotapauksen. Eli kun tällaista vastaavaa kompensatiota ei ole tehty aiemmin, niin tämä luo nimenomaan esimerkin, jota on helppo soveltaa myös tulevinä vuosina. Nämä sääilmiöt eivät ole katoamassa vaan pikemminkin yleistymässä ilmastomuutoksen vuoksi.

Siksi me tulemme ehdottamaan, että tämä lakiehdotus hylätään, ja ehdottamaan, että hyväksytään seuraava lausuma — tämä tulee olemaan meidän lausumaehdotuksemme eduskunnalle, ja se menee seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa uuden esityksen satovahinkojen kompensoimisesta maatalouden harjoittajille.” Eli me haluamme uuden esityksen. ”Kompensaation tulee kohdentua oikein sekä kannustaa ympäristöystävällisten energianlähteiden käyttöön.” Tämä tulee olemaan meidän ehdotuksemme, ja syitä luetteloin aiemmin. Pitäisi olla parempia tapoja käsitellä tätä asiaa. Olemme verojaostossakin käyneet pitkiä keskusteluja aiheesta. Tässä tavassa kompensoida on ihan liian paljon puutteita.

17.15 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista, että täällä tätä esitystä arvostelevat ilmeisesti monetkin niiden puolueitten edustajat, jotka aikanaan viime eduskuntakaudella olivat kumoamassa tilakohtaista satovahinkojen korvausjärjestelmää. Sehän kumottiin pääministeri Jyrki Kataisen hallituskaudella ja viimeiset satovahinkokorvaukset maksettiin vuonna 2015. Nyt se järjestelmä ilmeisesti olisi hyvä. Tosin edustaja Yanaria ei voi syyttää, hän ei ollut silloin vielä eduskunnan jäsen.

Satovahinkovakuutus on toinen vaihtoehto. Näitä vakuutusmaksuja voitaisiin tukivaroista tukea 65 prosentilla peräti, mutta se olisi poissa maatalouden muista tuista. Myöskään tuottajajärjestöt eivät ole pitäneet tarkoituksenmukaisena tukivarojen käyttöä tällaiseen tarkoitukseen, kun nuo satovahinkovakuutusehdot kuitenkin ovat sellaisia, että viljelijät eivät niiden perusteella juuri mitään korvauksia saisi.

17.16 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Yanar käytti oikein pontevan puheenvuoron. Uskon, että me edustaja Yanarin kanssa ajattelemme monesta asiasta samalla tavalla ja meidän puolueemme myös, keskusta ja vihreät, ajattelevat samalla tavalla, mutta ihmettelen vain vähän sitä, kun me molemmat haluamme, että Suomessa syödään puhdasta, eettisesti tuotettua ruokaa, miten, edustaja Yanar, te ja

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

vihreät ajattelette, että me voimme Suomessa syödä puhdasta, eettisesti tuotettua ruokaa, mutta ette millään lailla halua tukea suomalaista maataloutta. Oletteko ymmärtänyt sen, että kun te vastustatte kaikkia näitä maatalouden kriisitoimia, lopputulos on se, että me syömme Suomessa sellaista ruokaa, joka on tuotettu Suomen eläinsuojelulainsäädännön vastaisesti: me syömme sellaista ruokaa, jonka tuottamisessa on käytetty enemmän niitä fossiilisia polttoaineita, käytetty paljon enemmän torjunta-aineita ja muita myrkyjä? Ymmärrätekö te vihreät ollenkaan tätä kuviota, vai haluatteko te niin, että maatalous lopetetaan Suomesta näillä teidän vaatimuksillanne ja sitten ostetaan ulkomailta ruokaa, joka ei täytä meidän lainsäädäntömme ehtoja? [Jari Myllykoski: Puhutaanko nyt samasta asiasta?]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Suutari.

17.17 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Yanarin ajatuksen siitä, että tässä oltaisiin kovin ilmastovastaista päätöstä tekemässä, voisi asettaa tiettyihin kehyksiin, että nyt nämä satovahingot ovat 40 000:ta viljelijää kohti noin 3 000 euroa ja siitä saadaan korvauksia noin 600 euroa. Jos sitä verrataan vaikka tämmöiseen lato-kuivuriin, joka käy vaikka hakkeella, 100 000 euron investointiin, niin ei siinä ole mitään perustetta tällä kierrättää tätä asiaa näin, että tämä olisi ilmastovastaista. Tämä on kertaluontoinen, ja sille pitää hallituksen tehdä jotain jatkossa, että sitä ei tätä kautta enää sitten pysty maksamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vastauspuheenvuoron edustaja Elomalle ja edustaja Viitaselle ja sitten vasta edustaja Yanarille. Koska hänen puheenvuoronsa käynnisti tämän keskustelun, hän saa finaali- ja päätöspuheenvuoron.

17.18 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tämä esitys satovahinkokorvauksista on erittäin kannatettava. Kyllä minä ihmettelen edustaja Yanarin ja vihreitten kantaa näihin satovahinkokorvauksiin. Jos te saisitte päättää, niin täällä Suomessa ei olisi ruuantuotantoa ilmeisesti ollenkaan tulevaisuudessa. [Antti Kurvinen: Siltä kuulostaa!] Minä olen kyllä ihan ymmälläni, että vihreät ovat maanviljelystä vastaan.

17.19 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! SDP kyllä hyväksyy tämän esityksen, ja ymmärrämme sen, että vaikka sitä tilannetta täytyy auttaa, myöhemmin tulee sitten perusteluja, lisänäkemyksiä tähän meidän omaan tulokulmaamme, koska asia kuitenkin ei ole ongelmaton.

Mutta, puhemies, pyysin tämän vastauspuheenvuoron siksi, kun tässä edellä todettiin, että tämänkaltaisen järjestelyn tulee voida olla kertaluonteinen, tulee olla parempia tapoja, ja tämän koko valiokunta ja verojaostokin yksimielisesti toteavat. Minusta se kertaluonteisuus on tärkeää, myös se, että se tässä salissa tulee nyt sitten puhujilta laidasta laitaan esiin. Mielestäni on tarve korostaa, ettei tämä sitten osaltaan johda johonkin etukäteisajatteluun tai anna syytä sille, etteikö nopeammin sitten investoita näihin ympäristöystävällisempiin kuivureihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Yanar.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

17.20 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varsinkin edustajat Kurvinen ja Elomaa, maalailitte kauhukuvia vihreiden visioista. [Antti Kurvinen: Siltä se kuulosti! — Ritva Elomaa: Siltä se kuulosti!] — Minä sanoisin näin, että kun teidän argumenttinne ovat ilmeisesti loppu, niin alatte pelaamaan joillain mielikuvilla, että vihreät olisi maaseutua vastaan. Eihän se pidä millään tavalla paikkaansa.

Minä toistan omat argumenttini: Kyse on siis siitä, että tämä on fossiilisten energianlähteiden käyttöä lisäävä tuki. Lisäksi tämä ei kohdennu tarkoituksenmukaisesti, lisäksi tämä ei auta niitä, jotka käyttävät ympäristölle ystävällisiä tapoja, ja lisäksi tämä voi muodostaa ennakkotapauksen. Kun minulla on neljä tällaista todella vahvaa argumenttia, minusta on outoa, että niihin ei vastata vaan aletaan puhumaan [Puhemies koputtaa] joistain ihmeellisistä käsityksistä vihreiden maatalouspolitiikasta. [Puhemies koputtaa] Vastatkaa minun argumentteihini.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Modig ja puhujalista.

17.21 **Silvia Modig vas:** Arvoisa herra puhemies! Siis kotimainen ruuantuotanto on tärkeää, ja on oltava olemassa joku keino tarjota jonkunlaista kompensatiota, kun maatalouden harjoittajaa kohtaa yllättävän iso satovahinko. Mutta tämä valittu keino on aivan päätön, koska rankkasateet ja äärimmäiset sääilmiöt johtuvat ilmaston lämpenemisestä, ja ilmaston lämpeneminen johtuu siitä, että me käytämme fossiilisia polttoaineita liikaa. Nyt ilmaston lämpenemisestä johtuvia satovahinkoja kompensoidaan ilmastonmuutosta pahentavan fossiilisen energianlähteen käytön lisäämisellä. Tämä on se, mikä tässä on täysin päätöntä.

Tässä on myös muita ongelmia, kuten edustaja Yanar hyvin nosti esille. Tämä kohdentuu väärin. Hallituksen omassa esityksessä sanotaan, että tämä kohdentuu osittain niille, joilla oli vähäisiä vahinkoja tai ei vahinkoja lainkaan. Kun kaikki lähtee kuitenkin siitä, mitä valintoja ihmiset tekevät, mitä valintoja maatalousyrittäjät tekevät, mitä valintoja yrittäjät tekevät, niin tällä me rankaisemme niitä, jotka ovat jo siirtyneet ympäristöystävällisiin keinoihin, jotka ovat jo tehneet valintoja, jotka ovat meidän kaikkien edun mukaisia, ilmastonmuutoksen torjunnan mukaisia. He jäävät kokonaan kompensaation ulkopuolelle, koska he eivät käytä fossiilisia energiamuotoja.

Pidän hyvin tärkeänä tätä vastalauseen 2 lausumaehdotusta, jossa sanotaan, että on löydettävä uusi tapa, uusi keino satovahinkojen kompensoimiseksi maatalouden harjoittajille. Tämän keinon tulee kohdentua oikein, oikeudenmukaisesti, ja kannustaa ympäristöystävällisten energialähteiden käyttöön.

17.22 **Mats Nylund r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että vihreitten ja vasemmistoliiton argumentit ontuvat vakavasti. Te ette ole tehneet kotiläksyjänne. Te väitätte, että tämä aiheuttaa enemmän fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Ei pidä paikkaansa. Ettekö ole huomanneet, että tämä koskee viime vuoden käyttöä? Kukaan ei voi enää käyttää enemmän polttoöljyä vuonna 2017, koska näinhän se on. Pitäisi lukea ensin hallituksen esitys.

Ja toiseksi: Tietenkin se tuki jonkin verran menee, voimme sanoa, väärille tiloille, mutta tämä on paras tapa hoitaa nimenomaan aktiiviviljelijät, ne, jotka tuottavat ruokaa suomalaisille. Nimenomaan ne viljelijät käyttävät polttoöljyä traktoreissa, puimureissa ja kuivureissa.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän nyt tässä debatissa vielä puheenvuoron tämän aloittaneelle edustaja Modigille, ja sitten mennään puhujalistaan.

17.24 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Nylundille haluan todeta: Tässä hallituksen esityksessä tuetaan niitä, jotka eivät ole tehneet ympäristöystävällisiä valintoja. Onko se se viesti, minkä hallitus haluaa antaa? Tällä on myös riski syntyä ennakkopäätökseksi. Me näytämme tällä hetkellä yrittäjille, että kyllä, fossiilisten energialähteiden avulla me saatamme teitä tukea, kun vahinko sattuu. Tämä on aivan väärä tapa. Me olemme yhtä mieltä siitä, että pitää olla joku keino, jolla voidaan auttaa yllättävien isojen satovahinkojen kohdalla, koska kotimainen ruuantuotanto on meille kaikille tärkeää, mutta tämä on aivan päätöntä, tämä on siis paradoksaalinen päättelyketju.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan: edustaja Harakka. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Arvoisat edustajat, täällä on muutama edustaja paikalla — hienoa — ja samat edustajat, joilla on kohta puheenvuoro tässä, ovat pyytäneet vastauspuheenvuoroa, ja tästä syystä mennään vähän aikaa listaa läpi ja sitten palataan debattiin.

17.24 Timo Harakka sd: Kiitos, herra puhemies! Aivan erinomaista. — Sanon tähän heti kärkeen sen, että sosiaalidemokraatit eivät vastusta tätä satovahinkokorvausta.

Viime viikolla esitin täällä eduskunnan ilmastokeskustelussa huolen siitä, että nämä satovahinkokorvaukset olisi pitänyt ulottaa ympäristöystävällisiin hakekuivureihin eikä vain tuontiöljyn käytön tukeen. Kestävän kehityksen maatilojahan tässä tultiin rangaisseeksi samalla, kun viljelijöitä kannustettiin pysymään fossiilisissa polttoaineissa. Tällä kertaa tämä hätäratkaisu oli perusteltu ja käytännössä ainoa mahdollinen mutta vastoin yleistä ilmastojä energiapolitiikan linjaa. Siksi on syytä toivoa oikeudenmukaisempaa ja kestävämpää linjausta, koska yhteinen tavoitteemme lienee, että uusiutuvat energialähteet yleistyisivät maataloudessa, jotta Suomen ilmastotavoitteet voitaisiin täyttää. Kun samalla äärisäät ovat yleistymässä, on todennäköistä, että satovahinkoja joudutaan jatkossakin korvaamaan. Hallituksen valitsema malli on silloin kahdella tapaa ongelmallinen.

Ensiksi ei pidä pönkittää sitä odotusta, että vain öljyn kulutusta tuetaan. Parhaillaan istuva yritystukityöryhmään suhtautuu kriittisesti kaikkeen fossiilisen energian tukeen, mitä vastaan sotii sitten tämä kevyen polttoöljyn valmisteveron palautuksen kaksinkertaistaminen, seuraavalla kerralla kenties kolminkertaistaminen. Kannustin on tässä täysin väärä.

Toiseksi olisi syytä luoda pysyvä menettely satovahinkojen korvaamiseen, kun tämä aiempi järjestelmä, aivan kuten edustaja Kiviranta sanoi, tässä jokunen vuosi sitten lopetettiin. Tämänkertaista hätäratkaisua ei ole tarkoitus käyttää enää koskaan, mutta yleinen elämäkokemus kuitenkin kertoo muuta. On varmaa, että jos tai kun viime syksyn kaltainen katastrofi toistuu, vaaditaan jälleen lisääntyneiden polttoainekulujen korvaamista.

Ilmastonmuutos tuottaa entistä enemmän haasteita suomalaiselle kasvinviljelylle, ja niihin on etsittävä vastauksia nyt, sananmukaisesti hyvän sään aikana. Kun EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa uudistetaan, se on osoittautunut aika kiviseksi tieksi, mutta siinä yhteydessä on luotava kestävämpiä riskinhallinnan menetelmiä koko unionin tasolle, kenties uudenlainen vakuutus äärisäiden varalle. Pitkällä tähtäimellä paras ilmastovakuutus on tie-

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

tenkin se, että ilmastonmuutosta torjutaan uskottavasti ja johdonmukaisesti niin isoissa kuin näissä pienemmissäkin asioissa.

Siksi esitämme tähän sinänsä erinomaiseen ja tasapainoiseen valiokunnan mietintöön lisäksi vahvistavaa lausumaa. Luen sen nyt tässä ikään kuin valmisteluksi tulevaan.

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy välittömästi valmistelemaan satovahinkojen korvaamisen mallia, joka korvaa kertaluontoiseksi tarkoitetun menettelyn valtiovarainvaliokunnan mietinnön 22/2017 ja maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon 22/2017 viittaamalla tavalla ja joka ei ole ristiriidassa kansallisen ilmasto- ja energiastrategian tavoitteiden kanssa.”

17.28 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin tuossa edellä edustaja Harakka totesi, tätä on kyllä syytä ymmärtää, tätä hyvin hankalaa tilannetta siellä maaseudulla. Kun tällaisia ikäviä aikoja on ja satovahinkoja tulee, niin kyllä ymmärrämme hyvin sen, että silloin joitain korvaavia muotoja on löydettävä, jotta tilanne helpottuu, ja sen takia olemme tietenkin tätä esitystä hyväksymässä.

Mutta samaan hengenvetoon täytyy todeta juuri se ongelmallisuus, että kun joudumme nopeasti paikkaamaan näitä tilanteita, niin on ollut äärimmäisen ikävää, että se ainoa ikään kuin toimiva muoto, joka on voitu löytää, onkin sitten toisaalla iskunkestäviä ilmasto- ja ympäristötavoitteita vastaan, eli tämä apu tulee sitten fossiilisen kevyen polttoöljyn verohelpotuksina, ja se ei ole tietenkään pitkällä aikajänteellä viisasta ja sotii tietenkin näitä Suomen omia ilmastotavoitteita vastaan, niin kuin täällä on todettu jo moneen kertaan. Ja koska tämä nyt osoittautui ainoaksi toimivaksi keinoksi tällä hetkellä, kun hyväksymme tätä lakia, niin siksi minusta samaan aikaan olisi syytä teroittaa sitä viestiä eduskunnan taholta, että me edellytämme, että näihin vaikeisiin tilanteisiin, jos sellaisia tulee tulevaisuudessa, täytyy voida silloinkin reagoida mutta ei tämän keinon kautta. Siksi mielestäni on tärkeää, että tämän tuen kertaluontoisuutta alleviivataan. Mutta aivan kuten, puhemies, edustaja Harakka tuossa edellä totesi, emmehan me voi olla siitä varmoja, ja siksi on tärkeää, että korvaava muoto kehitetään, ja siksi olemme esittämässä tätä edustaja Harakan pontta — sitä muuten kannatan sitten varsinaisestikin toisessa käsittelyssä ensi viikkoa seuraavalla viikolla. Mutta haluan korostaa, että tämän [Puhemies koputtaa] ponnin myötä ikään kuin vahvistaisimme tätä sanomaa, että meidän on kehitettävä parempia muotoja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja puhujalistassa jatketaan.

17.31 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Vuoden 2017 sadonkorjuuolosuhteet olivat koko Suomessa varsin vaikeat ja satovahingot olivat laajat. Taloudellisten menetysten arvioidaan nousseen kaiken kaikkiaan 100—150 miljoonaan euroon. Tämä on tosin hyvin arvioluku, koska tilakohtaista satovahinkojen korvausmenettelyä ei enää ole olemassa.

Hallitus päätti jo syksyllä ohjata vahinkojen korvaamiseen 25 miljoonaa euroa. Se on hyvinkin osakorvaus tästä, mutta näin päätettiin kuitenkin tehdä. Korvaustavaksi valittiin kevyen polttoöljyn valmisteveron lisäpalautus. Myös valiokunta piti tätä korvaustapaa perusteltuna, joustavana ja kustannustehokkaana, koska lisäpalautus voidaan hoitaa samassa menettelyssä kuin jokavuotinen säännönmukainen valmisteveron palautus. Lisäpalautuksen määrähän kasvoi tässä eduskuntakäsittelyssä hiukan, 7,70 sentistä litralta 8,46 senttiin litralta noitten kevyen polttoöljyn käytettyjen määrien tarkennuttua hakemusten perusteella.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Valiokunta piti erittäin tärkeänä, että kertaluonteisen korvauksen asemesta satovahinkojen korvaamiseen luotaisiin toimivampi järjestelmä. Näin asian käsittelyssä käväistiin myös maatalousjaoston tontilla, ja näyttää siltä, että täällä salissakin siellä on jo käyty. Mitään vaihtoehtoa ei ole esitetty. Olisi mielenkiintoista vähän edes kuulla valotusta siitä, mikä olisi tuo oppositiopuolueiden vaihtoehto asian paremmaksi hoitamiseksi. [Pia Viitanen: Hallitus valmistelee tietenkin!]

Meillähan nyt jo tuetaan esimerkiksi hakelämpökeskusten rakentamista Maatilatalouden Kehittämisrahastosta — jota muuten edustaja Harakka suorastaan rakastaa — 40 prosentilla. Kuitenkaan näitä ei juuri rakenneta, vain suurimmat kartanot ovat ainakin minun kotiseudullani niitä rakentaneet. Se on hyvin kallista. Täytyy tehdä myös hakevarasto, ja siinä on muitakin kustannuksia, joita aiheutuu.

Asiaa käsiteltäessä keskusteltiin myös palautuksen aikaistamismahdollisuudesta. Perinteisesti tämä palautus on maksettu kohdevuotta seuraavan vuoden syyskuun loppupuolella, ja ajatuksena oli, että palautus voitaisiin aikaistaa esimerkiksi toukokuun lopulla tapahtuvaksi. Tämä kaatui kuitenkin Verohallinnon käsittelyprosessiin, joka vaatii lähes puoli vuotta. Myös EU-kortti nousi esille, koska ei ollut täyttä varmuutta siitä, voitaisiinko palautuksen aikaistamista tehdä edes niin, että toukokuun lopulla olisi maksettu sekä säännönmukainen palautus että lisäpalautus. Vaikka palautuksen aikaistaminen olisi ollut tärkeää monen viljelijän kireän talouden vuoksi, palautuksen aikaistamisesta luovuttiin, koska tilakohtainen taloudellinen intressi on kuitenkin varsin pieni keskimäärin ja EU-valvonta voi aina muodollisessa kireydessään yllättää.

Kerrattakoon tässä se, että tämä lisäpalautus kevyen polttoöljyn valmisteverosta on keskimäärin siis 690 euroa per tila. Muistaakseni — huono vertailukohde — esimerkiksi takuueläke on kuukaudessa 770 euroa per takuueläkkeen saaja. Että tämän suuruusluokan asioista tässä puhutaan. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Sopinee, että otetaan muutama puheenvuoro ja sen jälkeen käydään pieni debatti.

17.35 Mats Nylund r: Arvoisa puhemies! Maatalous on syvässä taloudellisessa kriisissä, ja erittäin paha satovahinkotilanne teki tilanteesta vielä pahemman. Kaikista vaihtoehtoista, kun meillä ei enää ole satovahinkolakia, tämä olisi pragmaattisin, nopein ja käytännössä ainoa toimiva ratkaisu. Rahat, vaikka se on aika pieni määrä, tulevat suhteellisesti nopeasti viljelijöille syyskuun aikana. Hallintokustannukset ovat todella alhaiset, koska järjestelmä on jo olemassa. Se täytyy myöntää, että se ei osu aivan oikein — se on kuvattu erittäin tarkasti valiokunnan mietinnössä — mutta se menee nimenomaan aktiiviviljelijöille. Ne, jotka tuottavat ruokaa, samat henkilöt, samat viljelijät, käyttävät polttoöljyä.

Minä ymmärrän sosiaalidemokraattien lausumaa jonkin verran. En yhdy siihen, että tämä olisi ilmastostrategian vastainen, koska kuten sanoin, tämä on jo poltettu, jo käytetty polttoöljy. Kukaan ei voi enää käyttää enempää polttoöljyä vuonna 2017. Minä en ymmärrä ollenkaan vasemmistoliiton ja vihreitten, nimenomaan vihreitten, yritystä kaataa tätä esitystä. Se on minusta erittäin ontuvaa, jos sanotaan näin, että pitäisi korvata tämä paremmalla järjestelmällä. Minä toistan: joko te ette ole lukeneet hallituksen esitystä tarkasti, te neeet läksyjänne, tai sitten te yritätte sanoa jotain muuta kuin te haluatte. Te haluatte korvata tämän jollain toisella järjestelmällä, mutta teidän pitäisi olla tietoisia, että meillä ei enää ole satovahinkolakia, ja se tarkoittaa, että kukaan ei ole ilmoittanut satovahinkoja, kukaan

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

ei ole ilmoittanut, millä tavalla sitten jaetaan satovahinkokorvauksia. Te tiedätte myös, tai teidän pitäisi tietää, että se kestää vähintään pari vuotta, ennen kuin me saamme uuden satovahinkolain, jos me haluamme sen. Ei ole mahdollista korvata näitä sen lain perusteella.

Valtiovarainvaliokunta ja viime vuonna maa- ja metsätalousvaliokunta ovat linjanneet, että valtioneuvoston pitäisi hakea joku toinen mahdollinen ratkaisu tähän ongelmaan. Yksi sauma voisi olla uusi CAP-uudistus. Siellä puhutaan nimenomaan riskienhallintajärjestelmästä, ja siellä tulee se sauma, mutta nyt tämä keino, että nostetaan polttoaineveron palautusta, on se ainoa nopea ja ainoa mahdollinen, niin minä näen sen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä listapuheenvuoron edustaja Suutarille. Näin siksi, että kaikki eduskuntaryhmät, joiden edustajat ovat paikalla, ovat voineet käyttää ainakin yhden varsinaisen puheenvuoron, ja sen jälkeen voidaan jatkaa debatilla.

17.39 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Energiatuotteiden valmisteveron lisäpalautus viime kesänä satovahingoista kärsineille maanviljelijöille on mielestäni oikeus ja kohtuus. Vahingot ovat asiantuntijoiden mukaan arviolta 100—150 miljoonaa euroa, joista nyt korvataan noin 25 miljoonaa euroa, eli kuten täällä tuli esille, keskimäärin reilut 600 euroa per viljelijä. Ministeriöiden eri asiantuntijat valtiovarainvaliokunnan verojaostossa kertoivat tämän olevan edullisin, nopein ja vähiten byrokratiaa vaativa ratkaisu sekä sen lisäksi EU:n mahdollisesti hyväksymä.

Asia ei tietysti ole ongelmaton, niin kuin täällä sanottiin, esimerkiksi hakekuivureita käyttäville, biokaasua traktoriin laittaville, rahtipalveluja kuivaukseen ostaville ja sellaisille viljelijöille, jotka olivat tietysti kaikkein suurimpia häviäjiä, jotka eivät päässeet ollenkaan siihen kuivausvaiheeseen elikkä joilla se jäi muualle. Mutta lohdutuksena tietysti voi sanoa, että nämä korvaukset osuvat just kuitenkin kaikkein pienimmille viljelijöille sillä tavalla, että todennäköistä on, että ne, jotka ovat investoineet suuriin kuivureihin, ovat myös kaikista vahvimpia viljelijöitä, jotka jollakin tavalla voivat jäädä — vaikka ihan oikeudetta — kuitenkin tämän ulkopuolelle. Elikkä heitä tietysti tässä rangaistaan, mutta se kohdistuu suurempiin todennäköisesti.

Minun mielestäni tämä ei ole millään tavalla ilmastovastainen päätös. Tässä tietysti on vahinko tapahtunut jo aikaisemmin, ja on käytetty ne samat koneet siellä — sekä kuivurit että traktorit ovat siellä pelloilla kiertäneet — eikä tähän tulla palaamaan. Tietysti voi ajatella niin, että tässä vedotaan myöhemmin tähän ja sitten sillä perustella ikään kuin jätetään investoimatta kuivureihin ynnä muihin. Mutta totuus on se, että ne, jotka eivät ole pystyneet investoimaan vielä tähän mennessä — tai siellä liiketoiminnassa on laskettu, että tässä vaiheessa ei vielä pysty investoimaan uusiin, suurempiin kuivureihin — eivät olisi sitä tehneet muutenkaan, pääsääntöisesti. Tietysti on poikkeuksia olemassa.

Tämä on kertaluontoinen, ja tosiaan valtiovarainvaliokunnan kehoitus valtioneuvostolle on, että tämä asia pitää jatkossa hoitaa toisella tavalla. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja pieni debatti.

17.42 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin vähän hämmästynyt siitä, että edustaja Kiviranta, jonka johdolla hyvin yksituumaisesti tätä mietintöä tehtiin, tekikin yhtäkkiä hallitus—oppositio-kysymyksen tästä pysyvästä, kestävästä satova-

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

hinkojärjestelmästä. Korjatkaa nyt, olenko väärässä, että eikö hallitus sitten haluakaan, että tämä tulisi ratkaistua jotenkin kestäväällä ja pysyvällä tavalla noin periaatteessa. Onko tämä järjestely, joka on tällainen hätäjärjestely ja jonka piti olla kertaluontoinen, sillä tavalla parempi, että meidän pitäisi jatkossakin joka kerta hädän tullen improvisoida jokin ratkaisu, kuin se, että päästäisiin johonkin pysyvään ratkaisuun? En tiedä, onko se hyvää maatalouspolitiikkaa, mutta ainakaan se ei ole hyvää veropolitiikkaa, enkä yhtään ymmärrä sitä, miksi meidän todella pitäisi astua maatalousasiantuntijoiden tontille. Me voimme sanoa aivan hyvin, että tällaista järjestelmää tarvitaan. Ratkaiskoot asiantuntijat sen, miten se tehdään.

17.43 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen aina lähtenyt siitä, että jos moitin jotain järjestelmää, niin esitän sitten toisen, paremman vaihtoehdon. Meillä on erilaisia tapoja käsitellä asioita.

Mutta sen voisin ottaa tässä vielä esille, että tästä kevyestä polttoöljystähän käytetään noin 70 prosenttia traktoreissa ja leikkuupuimureissa. Ainakaan minä en silmissäni näe semmoista voimakasta kehitystä, että niissä nyt kovin nopeasti alettaisiin käyttää runsaasti esimerkiksi puuhaketta. [Ozan Yanar: Biopolttoainetta, biodieseliä!]

Ja toinen asia on sitten se, että nämä hakelämmitysinvestoinnit ovat hyvin kalliita. Meillä ovat ihmiset rakentaneet näitä polttoöljyyn perustuvia kuivureita, enkä näe sielläkään kovin suurta mahdollisuutta nopeaan muutokseen.

17.44 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin myös todennut sen, että kyseessä on nimenomaan se, että koko valiokunta edellyttää sitä, että hallitus valmistelee, ja mielestäni olisi syytä ikään kuin hyvässä hengessä todeta, että SDP on kannattamassa tätä asiaa. Hyvä henki meillä ainakin tässä suhteessa verojaostossa oli, enkä siksi ymmärrä närkästystä, mikä nyt sitten meidän puheenvuoroihimme ainakin osittain liittyy.

Mutta se on hyvä, puhemies, että ainakin edustaja Suutari täällä selkeästi jo pariin kertaan sanoi, että ”kertaluontoinen”. Se on mielestäni tärkeää, että se on koko eduskunnan viesti, niin kuin valiokuntakin on kirjannut.

Puhemies! Minun mielestäni koko maatalouden etu on se, että maatalous toimii eettisesti ja edistää omin valinnoin ympäristönsuojelua ja ilmastonuojelua. Siitä hyötyvät kaikki, tulee hyvä maine, lähiruokaa halutaan entistä enemmän, ja siksi on syytä kannustaa siihen, että ennen pitkää kuitenkin valittaisiin näitä biopolttoaineita, haketta, kaikkea tätä ympäristöystävällisempää, ja siksi uskoisin, että myös maatalouden etu, [Puhemies koputtaa] puhemies, on toimia näin.

17.45 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Nylund esitti pari kritiikkiä minun suuntaani, voisin vastata niihin.

Edustaja Nylund, teillä on kaksi argumenttia. Yksi on se, että en olisi tutustunut tähän lakiesitykseen. Tämä on käsittämätöntä. Me olemme samassa jaostossa, me olemme väentäneet ja puhuneet näistä pitkään. Te tiedätte, että minä tiedän tästä todella yksityiskohtaisia asioita, ja ne minun argumenttini tässä ovat sellaisia, että minä siteeraan suoraan lakiesitystä. Kun teillä on argumentit ilmeisesti loppu, niin puhutte siitä, että en olisi tähän perehtynyt. Olen perehtynyt ja väitän, että todella hyvin.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Toinen juttu on se, että puhutte siitä, että kyse olisi viime vuoden palautuksesta. Kyllä, mutta se, että tämä ei vaikuttaisi tulevaisuuteen, ei myöskään pidä paikkaansa. Hallituksen esityksessä sanotaan, että tämä voi olla ennakkotapaus, joka vaikuttaa tulevaisuuteen — hallituksen esitys sanoo näin. Eli oletteko te tutustunut [Puhemies koputtaa] tähän hallituksen esitykseen kunnolla? Tai ette välttämättä kestä hyvää [Puhemies koputtaa] kritiikkiä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt minä olen erittäin tarkka sen miinutinnan kanssa, aivan erittäin tarkka.

17.47 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä keskustelu on tärkeää, ja on hyvää argumentointia siitä, mistä tämä kaikki on johtunut — huonosta satovuodesta — ja siitä, että hallitus antoi 25 miljoonaa tämän satokorvauksen järjestelyn hoitamiseen. Siihen löytyi ratkaisu, joka toimii tämän energiaveron palautuksen kautta. Toki varmasti oli muitakin vaihtoehtoja. Nyt tässä on tämä malli, mikä nyt on käytössä, ja tämä on nyt täällä keskustelussa.

Nyt on erityisen tärkeää se — mistä käytiin keskustelua myöskin täällä salissa, kun tätä käsiteltiin edellisen kerran — että tähän voitaisiin löytää se aikaisempi maksatus, jotta saataisiin tiloille sitä rahaa nyt jo kevääksi. Siltä osin voidaan puhua edelleen siitä, että tämä maatalouden kriisi — viime vuoden heikko sadon laatu ja ennen kaikkea huonojen sääolosuhteiden vallitsema sadonkorjuuaika, joka venyi ja vei tuotantopanoksia ja -kustannuksia korkealle — jatkuu edelleen. Tämän kevään tuotantopanoksien hankinnassa monella tilalla ollaan hätää kärsimässä, että mistä tehdään ne eurot.

17.48 Mats Nylund r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suoraan vihreitten vastalauseesta: ”Ne maatalouden harjoittajat, jotka käyttävät ympäristöystävällisempiä energianlähteitä ja jotka ovat kärsineet satovahingoista, eivät saa tukea.” Verohallinnosta tulee selkeä selvitys: polttoaineen energiaveron palautuksesta 70 prosenttia käytettiin moottoreihin ja 20 prosenttia kuivureihin. Minä veikkaan, että te viittaatte niihin viljelijöihin, jotka ovat rakentaneet uusia hyviä kuivureita, joissa käytetään haketta, mutta hekin käyttävät puimureita ja traktoreita. Ainoat, jotka täällä kelpaavat, ovat ne, jotka käyttävät ainoastaan hevosvoimaa pellolla, ja he varmasti eivät rakentaneet hakekuivureita.

17.49 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tapaus, tämä hallituksen esitys osoittaa karulla tavalla sen, mikä on opposition suhtautuminen maatalouden vaikeaan tilanteeseen tänä päivänä. [Jari Myllykoski: Höpö höpö!] Lähdetään esittämään tällaisia teoreettisia viisasteluja tilanteessa, jossa tiloilla todella on hätä. Kun on hätä, silloin — niin kuin talon palossakaan — ei perusteta työryhmää miettimään, miten tuo sammutettaisiin, vaan sitä sammutetaan heti ja välittömästi.

Siksi toivonkin, arvoisa puhemies, että kun tällaisissa asioissa mennään... Aivan kuten edustaja Nylund aivan oikein äsken omassa puheenvuorossaan kuvasi tätä tilannetta, edustaja Yanar täällä on erittäin viisaasti kyllä esittänyt vahvoja puheenvuoroja ympäristöystävällisistä syistä sitä sun tätä, mutta kannattaisi hänen Helsingin päättäjänä vaikka sen kivihiilen puoleen kiinnittää suurempi huomio. Ehkä sillä ilmastotekona olisi paljon merkittävämpi osuus kuin millä muulla tahansa. [Ozan Yanarin välihuuto] Päätöksiä toki tehdään, ja puhetta syntyy, mutta mikä on lopputulos? Minä olen oppinut elämässäni sen, että jos meinaa parannuksen tekoon ruveta, niin kannattaa aloittaa siitä omasta piiristä ensin.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

17.50 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistan myös täällä asiasta käydyn lähetekeskustelun, ja silloin minusta oli varsin yksimielinen näkemys siitä, että kun tähän varsin poikkeukselliseen satotilanteeseen haettiin ratkaisua, joka mahdollisimman nopeasti auttaisi edes hieman, niin tehtiin tämä energiaveron palautus. Tämä oli kätevin ratkaisu, joka pystyttiin siinä tilanteessa tekemään. Tässäkin kyse on vain väli- neestä, kyse on kotimaisen elintarviketuotannon turvaamisesta. Minun täytyy sanoa kyllä niille, jotka tätä kritisoivat: Jos te todella olette esimerkiksi ympäristön puolesta tai eläinten oikeuksien puolesta tai eläinten hyvinvoinnin puolesta, niin eikö suomalainen maanviljelys täällä ole korkeammin kriteerein tapahtuvaa toimintaa kuin ulkomailta tuleva tuotanto? Eikö kysymys siitä, että [Puhemies koputtaa] me tuemme tämän oman toiminnan kannattavuutta, ole aivan ratkaiseva asia myös ympäristötavoitteiden kannalta pitkässä juoksussa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Täällä on edustaja Pauli Kiuru pyytänyt nyt useamman kerran vastauspuheenvuoroa. Hän ei ole paikalla. Jotenkin arvioisin näin, että edustaja Suutari on räpelöinyt edustaja Kiurun puheenvuoropyyntöpainiketta. [Naurua] Jos edustaja Suutari haluaa vastauspuheenvuoron, niin se on teillä nyt.

17.51 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia ja anteeksi, puhemies! Tosiaan istuin väärässä paikassa, kun tämä Kiurun paikka oli vähän aikaa sitten minun paikkani. [Naurua] Mutta minut on siirretty nyt vähän vasemmalle — ei ajatuksia kuitenkaan. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Koko valiokunta edellyttää ja tämä keskustelu myös nimenomaan kannustaa valtioneuvostoa etsimään tähän kestäväseen ratkaisuun. [Pia Viitanen: Juuri näin!] Mutta tämä ratkaisu tähän hätään on paras ja minun käsitykseni mukaan ainut esitetty ratkaisu. Jos jollakin on parempi ratkaisu, niin minäkin tietysti haluan tietää sen, mikä se voisi olla, niin että voisi tässä ihan viime tingassa muuttaa mielipidettäkin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Viitanen.

17.52 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin vain tässä todeta vielä kerran sen tärkeän seikan, että SDP:hän siis kannattaa tätä. Me kannatamme tätä ja ymmärrämme tämän hädän, ja meidän mielestämme pitää tähän puuttua. Koska täällä puhutaan yleisesti oppositiosta, niin vielä kerran sanon tämän ääneen, ettei jää niille epäselväksi, ketkä eivät kenties ole koko keskustelua seuranneet.

Mitä tulee ylipäättään tähän maatalouden tilanteeseen ja muuhun, niin kyllä minä pitkällä tähtäimellä uskon, että se on koko maatalouden etu, että sillä on senkaltainen maine, että meillä ruoka tuotetaan eettisesti, meillä on puhdasta ruokaa, meillä käytetään ympäristöystävällisiä keinoja, meillä pidetään hyvää huolta eläinten hyvinvoinnista. Ne ovat kilpailuvaltteja, ja juuri siksi peräänkuulutan sitä, että toivon, että näillä kertaluonteisilla ratkaisuilla, mitä olemme pakotettuja tässä tilanteessa tekemään, mitä mekin kannatamme, ei olisi sellaista sivuvaikutusta, että se hidastaisi esimerkiksi investointeja näihin biopolttoaineisiin ja uusiutuvaan energiaan, mikä niidenkin käyttö on maatalouden etu.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Anttila, vastauspuheenvuoro.

17.54 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty jo hyvää keskustelua. Totean vain sen, että tässä tilanteessa emme olisi, jos Kataisen hallitus, ennen kuin kumosi satovahinkojärjestelmän, olisi rakentanut järjestelmän, joka nyt sitten toimisi. Tämä kannattaa pitää mielessä. Mutta nyt on tärkeätä, että se tehdään jatkoa ajatellen.

Vakuutusjärjestelmää on ehdotettu, ja sekin on silloin hyvä, jos sen ehdot ovat sellaiset, että se korvaa todella. Nyt ainakaan tällä hetkellä tällaista järjestelmää tietääkseni ei ole, joka tällä tavalla toimisi. On yritetty myöskin selvittää, olisiko Euroopan unionissa olemassa joku kriisirahasto taikka vastaava, mutta näitä joudutaan selvittämään, koska väitän, että ilmastomuutos pahenee ja se johtaa siihen, että näitä syksyjä saattaa tulla lisää. Sitä taustaa vasten sen järjestelmän pitää olla pysyvänä jatkossa voimassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, sikäli kuin tänne ovat oikein nimet rekisteröityneet, täällä varsinaisen puheenvuoron ovat vielä pyytäneet edustajat Myllykoski, Kalli, Sirkka-Liisa Anttila, Pia Viitanen ja Esko Kiviranta. Sopinee niin, että samat henkilöt nyt eivät sekä vastauspuheenvuoroja että varsinaisia puheenvuoroja tässä vaiheessa käytä, kun meitä on täällä aika pieni joukko paikalla. Tästä listasta poiketen edustaja Hakanen on pyytänyt vastauspuheenvuoron. Hänellä ei ole varsinaisen puheenvuoron pyyntöä.

17.55 **Pertti Hakanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä tulikin jo edustaja Anttilan äskeisessä puheenvuorossa esille se, että järjestelmän vaihtoehtoja ovat rahasto tai vakuutus. Vakuutus ei tule olemaan se vaihtoehto meidän suomalaisille viljelijöille. Se ei tule olemaan semmoinen kilpailukykyinen, jotta se voisi tulla oikeasti vaihtoehtoksi viljelijöille. Sellainen rahastomalli ehkä voisi olla, johonka jokainen viljelijä itse omalta hehtaarilukumäärältään jonkinlaisen korvauksen sijoittaisi ja valtio laittaisi vastaavan summan, ja sieltä sitten voitaisiin vuosittain näitä satovahinkoja korvata. Tämä ehkä tulee olemaan se, minkä minä ainakin itse näen mahdollisena vaihtoehtona.

Sitten vielä mitä tulee kuivureitten hakelämmitykseen, siis energialähteenä, niin täytyy muistaa sellainen erityispiirre vielä siitä kuivurin energian tuottamisesta, että hyvin monet näistä hakekuivureista — kun puhutaan hakekuivureista — tehdään niin, että se peruslämpö lämmitetään öljyllä ja lämmönvaihtimen kautta tuodaan hakelämmitettynä ilma lämpimämpänä sinne öljypannuun. Elikkä se on semmoinen niin sanottu hybridipannu, [Puhemies koputtaa] ja tällä tavalla se toimii.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista.

17.56 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Ajattelin pärjätä 2 minuutilla, mutta kun olen Hämeessä asunut lapsuuteni, niin pikkuisen ajattelin, että otanpa vähän enemmän tähän aikaa.

Edustaja Nylundille, Kurviselle ja ehkä Kivirannallekin ihan kommenttina, että ei se, että me tuomme uusiutuvan energian tähän rinnalle, tarkoita sitä, ettemmekö pohjimmillamme olisi sitä mieltä ja koko sydämeistämme haluaisimme, että tässä tukalassa tilantees-

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

sa suomalaista elintarviketuotantoa helpotetaan. Täytyy kuitenkin nähdä se, että kun on kysymys polttoaineverohelpotuksesta, niin tämä kohdentuu koko maataloussektorille, ei pelkästään ehkäpä vain viljanviljelijöille, mikä oli se ensisijainen ajattelutapa siitä, kuinka tarvitsee asioita hoitaa.

Edustaja Nylundin mukaan naapuritilallinen, jolla on hakkeella toimiva kuivuri ja joka on sillä samalla satovahinkoalueella, ei ole tämän tuen piirissä, ja te siunaatte sen eriarvoisen ajattelun, että se, joka on myöskin kärsinyt satovahingoista, ei saakaan sitä korvausta. Ja tässä on se, mitä minä en tavallaan niin kuin ymmärrä: että ollaan hyväksymässä eriarvoistavaa tilannetta. Ei minulla tähän ole mitään yksittäistä nopeaa ratkaisua, mutta edustaja Hakanen kyllä minun mielestäni käytti oivallisen puheenvuoron siitä, että voisimme osan tästä polttoaineveron palautuksesta ohjata sinne rahastoon, jonne sitten viljelijät omalla panoksellaan ja valtio omallaan voisivat kerryttää varoja — olkoon sitten vaikka viisivuotinen ylimääräinen polttoaineen kaksinkertainen kevennystaakka, jotta saadaan viljelijöitten omaa panosta siihen.

Vakuutusjärjestelmä ei tässä kannattavuuden huonossa tilanteessa tule olemaan sellainen vaihtoehto, että viljelijät sellaisen vakuutuksen ottaisivat, koska kannattavuus on niin heikkoa eikä tiloilla ole siihen resursseja. Rahallisia resursseja ei vain kerta kaikkiaan riitä. Sen takia tässä kohtaa pitäisi valtion tulla vastaan niin, [Puhemies koputtaa] että jatkamme...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja voi jatkaa kaiken aikaa.

Minä ajattelin, että minä jatkan kumminkin, niin että sitten tarvitsee sanoa niin kuin se eräs legendaarinen kansanedustaja, että ”kantajat tulivat”. — Mutta nyt joka tapauksessa minun mielestäni SDP:n lausuma on hyvä, se, että edellytetään, että lähdetään hakemaan ratkaisuja. Minun mielestäni siinä ei ole kyllä mitään moitittavaa. Kyllä pystyn sitä tukemaan, mutta minun mielestäni pitää avata nyt vähän laajemmalti tätä, niin että turvataan suomalainen elintarviketuotanto ja viljely tässä maassa mutta mahdollistetaan ehkä vähän pidemmällä ajanjaksolla sitä, että me saamme tähän maahan jonkun rahastomallin, mistä sitten korvataan näitä satovahinkoja.

Mielestäni Hakanen toi hyvän esimerkin, ja olen valmis ainakin henkilökohtaisesti edistämään sitä, että tällainen... Vaikka tässä kritisoidaan, että tästä voi tulla niin sanotusti maan tapa. Tulkoon maan tapa, mutta sillä pitää olla joku tavoite, ja se tarkoittaa sitä, että tällaisella ylimääräisellä kaksinkertaisella kevyen polttoöljyn palautejärjestelmällä kerätäisiin sitä viljelijöiltä tulevaa rahasto-osuutta, ja siten luotaisiin pitkällä aikajänteellä turvallisuutta, kun tämä ilmastonmuutos nyt vain valitettavasti on meillä tosiasia [Puhemies koputtaa] ja meidän olosuhteet tässä maassa muuttuvat, kesistä ja talvista riippuen.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla jään mielenkiinnolla odottelemaan edustaja Nylundin vastauspuheenvuoroa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Nylund, poikkeuksellisesti saatte sen vastauspuheenvuoron, 1 minuutti.

18.01 Mats Nylund r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä toistan, mitä minä sanoin aiemmin. Tästä energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta 70 prosenttia menee moottoreihin, joita myös sen hakekuivurin omistaja käyttää, eli hän saa tukea. Hakkeesta ei

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

makseta energiatuotteen valmisteveroa. Valitettavasti ei ole mahdollista antaa tukea sitä kautta näille viljelijöille. Tämä ei ole paras mahdollinen, jos me eläisimme täydellisessä maailmassa, mutta nyt se on ainoa mahdollinen. Pitäisi tietää, että jos me yritämme nyt luoda uuden järjestelmän, komissio vaatii, että pitäisi todeta, että juuri näillä viljelijöillä on ollut se satovahinkotilanne, ja se on mahdotonta, kun he eivät ole tehneet ilmoitusta. Me emme voi todistaa sitä enää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.03 Timo Kalli kesk: Puhemies! Yhdyn niihin puhujiin, jotka ovat sitä mieltä, että nyt pitäisi erottaa se, ketkä kannattavat tätä 25 miljoonan euron suuntaamista suomalaisille viljelijöille satovahingoista johtuen, ja tämä muu keskustelu sitten on paljon pienempi asia. Sekin pitää muistaa, että kymmenessä vuodessa maatalouden tulo on puolittunut 500 miljoonaan, kymmenen vuotta aiemmin se oli miljardi. Elikkä silloin, kun hallitus kuuli viljelijöiden hätää ja teki tämän ratkaisun, se tilanne oli hiukan erilainen kuin meillä täällä nyt, kun käydään tätä keskustelua. Enemmän me viisastelemme siitä, pitäisikö keksiä jotain uusia järjestelmiä vai pitäisikö tehdä sitä tai tätä.

Verojaosto kuuli poikkeuksellisen laajasti asiantuntijoita, ja asiantuntijoiden joukossa oli myöskin asiantuntija ympäristöministeriöstä. Kaikki olivat sitä mieltä, että kun on tehty tällainen päätös, että viljelijöille osoitetaan 25 miljoonaa, niin tämä valittu järjestelmä näistä valikoimissa olevista on ehdottomasti kaikkein paras. Ei löydy mitään muuta. Ja jotta löytyy, niin sitä pitää sitten pidemmässä juoksussa pohtia ja miettiä.

Ja niin kuin täällä aiemmissa puheenvuoroissa on toistettu, 70 prosenttia tästä korvauspolttoaineverosta muodostuu moottoreista eli traktoreista ja erilaisista vempelistä, joita siellä maataloudessa on, kuivureiden osuus on vain se 20, ja kun tiedetään se rakenne, minäkalaisia maatiloja meillä on, niin varmaan 95 prosenttia on senkaltaisia maatiloja, joilla on kuivuri, joka käyttää kevyttä polttoöljyä.

Mutta minusta nyt pitäisi suunnata katse tulevaisuuteen ja ajatella sitä, että tulee kevät ja lähdetään kevätkylvöille eikä sellaisia vuosia kuin viime vuosi välttämättä toistuvasti tule. Elikkä ei nyt ennakoida pessimistisesti, että jatkuvasti tarvitaan satokorvauksia. Hoidetaan tämä asia ja uskotaan siihen, että tulevaisuudessa on paremmat sääolosuhteet eikä tällaisia korvausjärjestelmiä tarvita.

18.05 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Enpä voisi enempää olla samaa mieltä kuin edustaja Kalli edellä. Toivon myös sydämestäni, että sääolosuhteet olisivat paremmat eikä tällaisia korvauksia tulevaisuudessa tarvittaisi. Sitä me emme ihan tässä talossa tietenkään voi säätää, mutta toivoa voimme.

Puhemies! Olen oikeastaan jo aiemmissa puheenvuoroissani tuonut olennaiset kulmat esiin omasta ajattelustamme SDP:ssä. Haluaisin tässä lopussa vain käyttää tilannetta hyväkseni siinä suhteessa, kun puhuimme äsken maataloudesta ja sen kokonaisuudesta, kilpailukyvyistä, ja vielä alleviivata hyvin ajankohtaista asiaa, joka liittyy tietynlaiseen maatalouden eettisyyteen ja näkökulmaan eettisyydestä maatalouden kilpailuvalttina. Eli juuri nyt parhaillaan valmistellaan uutta eläinsuojelulakia, ja jälleen kerran vetoan kyllä hallituspuolueisiin siinä, että siitä tulisi edistyksellisen hyvä ja että eläinten hyvinvointi otettaisiin siinä tosissaan. Muuten tulee takapakkia paljon.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

18.06 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tässä salissa käytetään usein, erityisesti debateissa, hyvin maatalousystävällisiä puheenvuoroja. Uskon, että aika monta kertaa ne tulevat ihan sydäimestäkin, että kaikki eivät ole niin sanottua poliittista peliä ollenkaan. Mutta ilmeisesti täällä on kuitenkin aika huono maatalouden tuntemus keskimäärin, ja ehkä lyhyesti kertaan tuon maataloustulon kehityksen: Siis maataloustulo, joka on viljelijän saama korvaus työstään ja maatalouteen sijoitetusta pääomasta, on kehittynyt todella huonosti. Maataloustulo kokonaisuudessaan täällä Suomessa oli silloin vuonna 1995, kun EU-jäsenyys alkoi vuoden 1995 alusta, noin miljardi, siis noin 1 000 miljoonaa euroa vuodessa. Nyt se on siinä 400—450 miljoonaa euroa. Eli tämä pudotus on ollut todella reipas, 55—60 prosenttia. Samaan aikaan on tietysti kyllä tilaluku alentunut: silloin EU-jäsenyyden alussa se oli 100 000 tilaa, nyt se on jo alle 50 000 tilan. Mutta tämä muutos on tapahtunut varsin raskailla investoinneilla. Me, jotka verotusta tunnemme, tiedämme, että pelion ostohinta ei ole maatalouden juoksevassa tuloverotuksessa vähennyskelpoinen, se on vain mahdollisessa luovutusvoittoverotuksessa vähennyskelpoinen. Se liittyy siihen, että kaikki maapohja katsotaan sellaiseksi kulumattomaksi käyttöomaisuudeksi, josta ei voi tehdä poistoja.

Sitten haluan vielä todeta sen, että tämä maatalouden energiaveron palautus, joka siis koskee polttoöljyä ja sähköä, rinnastuu suoriin tulotukiin, esimerkiksi hehtaariperusteisiin tulotukiin, sillä tämä energiaveron palautus on maatalouden jokavuotista tuloa. Se perustuu niin sanottuun maaseudun tupoon, joka tehtiin 11. maaliskuuta 2005. Ja kun voi olla sellaisiakin ihmisiä — olen kuullut — jotka ajattelevat, että tämä jokavuotinen polttoöljyä koskeva 17 miljoonan euron suuruinen valmisteveron palautus voitaisiin korvata kerta-luonteisella siirrolla Maatilatalouden Kehittämisrahastoon, jolla sitten tehtäisiin jotain uusiutuvaan energiaan liittyvää siellä tiloilla, niin jokavuotista tuloa ei voida korvata kerta-luonteisella avustuksella. Tämän halusin sanoa noin taloudellisena perusoppina.

18.10 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuten tuossa aiempi puhuja Esko Kiviranta, arvostamani maa- ja metsätaloustieteiden maisteri, sanoi, tässä salissa ei ole maataloustuntemus parhaimmillaan, mutta uskoisin sen nyt olevan tällä hetkellä. Vastaan agrologina myös asian jatkosta.

Todellakin viime satovuosi oli todella heikko, ja me tarvitsemme todellakin sen 25 miljoonan maatalouden kriisirahan käyttöön, ja mielestäni, miten tässä on keskustelussa tullut ja verojaosto on tätä asiaa pohtinut ja myös valiokunta, tapa, millä tämä nyt tänä vuonna hoidetaan, on juuri se oikea ja kohdentuu oikein, kuten täällä on esille tullut, että suurin osa menee tästä rahoituksesta juuri moottorikäyttöisien laitteitten kautta.

Mutta todennäköisesti nämä satovahingot eivät tule tästä loppumaan, ilmastonmuutos on varmaan yksi osa sitä, ja tämä on se toinen keskustelu, mitä salissa on käyty, että millä tapaa tämä tuleva uusi järjestelmä sitten tähän luodaan. Olen myös itse sitä mieltä, että sitä tulisi vahvistaa ja lähteä pohtimaan, mikä on viljelijän osuus siinä ja onko valtion mahdollista tulla mukaan tähän tulevaan järjestelmään, koska aikaisempi järjestelmä on tällä hetkellä alas ajettu.

Mutta toivomme, kuten tuossa edustaja Kalli, aurinkoisempaa kesää tästä kesästä. Viljelijöillä on nyt riittävästi kuitenkin varantoa ja rahoitusmahdollisuuksia lähteä taas ostamaan uusia siemeniä ja lannoitteita ja katsoa ensi kesää aurinkoisin mielin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 27/2018 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 7/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistai 3.4.2018 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.12.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen